

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1921 kl. 1 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om allmän fastighetstaxering år 1922 ävensom en i ämnet väckt motion.

Närvarande: herrar Röing, friherre Fleming, Antonsson **, Sandler, Wijk, Wohlin, K. A. Nilson *, Örne *, Åhlmans Olof Olsson *, Rosén *, Eriksson i Grängesberg *, Jonsson i Hökhult, Olsson i Kullenbergstorp, Bårg, Olsson i Ramsta, Björnsson, Sköld, Kant *, Lövgren i Nyborg * och Brännström.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

** I herr Antonssons ställe deltog i behandlingen av anvisningarna vid 8 § herr Heyman.

Genom proposition den 18 mars 1921, nr 214, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga ett nedan intaget förslag till förordning om allmän fastighetstaxering år 1922.

Beträffande vad föredragande departementschefen enligt oförmälda statsrådsprotokoll vid ärendets föredragning anført till motivering för förslaget får utskottet hänvisa till propositionen.

Till utskottets behandling har även överlämnats en i anledning av propositionen väckt motion, II: 305, av herr *Magnusson* i Skövde, däri hemställt, »att moment c. i § 8 i förslaget till förordning om allmän fastighetstaxering år 1922 utgår, ävensom motsvarande stycke i de särskilda anvisningarna, samt att utskottet vidtager de ändringar i lagtexten, som ett bifall till detta yrkande betingar».

Beträffande motiveringen härför får utskottet hänvisa till motionen.

Det förslag, som i nu förevarande proposition förelagts riksdagen till antagande, har föranletts av riksdagens i skrivelse den 18 juni 1920, *1920 å:s riksdagskrivelse.*
Bihang till riksdagens protokoll 1921. 7 saml. 30 häft. (Nr 36.)

nr 444, gjorda hemställan, att Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om skyndsamt utredning angående ändrade grunder för dels beskattningsnämndernas organisation och taxeringsförfarandet, dels uppskattning av fast egendoms värde, avsedda att lända till efterrättelse vid den allmänna fastighetstaxering, som enligt riksdagens mening borde verkställas under år 1922, samt för 1921 års riksdag framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Utskottet erinrar i detta sammanhang, att till utskottet hänvisats jämväl en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 215, angående taxeringsmyndigheter och förfarandet vid allmän fastighetstaxering år 1922, och att utskottet denna dag i anledning av nämnda proposition och vissa i sammanhang med densamma stående motioner avgiver särskilt betänkande.

Det av 1920 års riksdag tillsatta andra särskilda utskott, det s. k. kommunalskatteskottet, vars motivering i riksdagens nu berörda skrivelse återgives och uttryckligen återopas, framhåller, under hänvisning till i ämnet väckta motioner, i förevarande ämne, bland annat:

»Vid övervägande av hithörande förhållanden har det syntts utskottet vara av största vikt, att ny allmän fastighetstaxering kommer till stånd så fort det genom ändrade bestämmelser i fråga om taxeringsförfarandet vunnits säkerhet för åstadkommande av en mera rättvis och jämn fastighetstaxering än den nuvarande. En skyndsamt omvärdering av fastigheterna är särskilt av behovet påkallad med hänsyn till angelägenheten av att såmedelst erhålla en mera tillförlitlig grund för bedömandet vid prövning av framställningar om statsunderstöd till skattetyngda kommuner av de kommunala skattebördornas verkliga tyngd ävensom ett fastare underlag för uppgörande så fort ske kan av förslag till en definitiv kommunalskattelagstiftning.

Med avseende å grunderna för uppskattning av fast egendom jämte tillhörande särskilda anvisningar till ledning vid uppskattning av sådan egendoms värde synes det utskottet i främsta rummet vara av vikt, att nya rationella grunder för skogsbeskattning varda utarbetade och förelagda riksdagen till prövning. Utskottet har i det föregående angivit de huvudsakliga anmärkningar, som måste riktas mot Kungl. Maj:ts förslag i denna del, och därvid tillika erinrat, att andra uppslag till lösning av frågan om skogens beskattning blivit framförda. I främsta rummet har utskottet fäst uppmärksamheten vid de riktlinjer, som finnas skisserade i domänstyrelsens och Sveriges skogsägareförbunds yttrande över de år 1917 avgivna kommunalskatteförslagen, och vilka ytterligare blivit utvecklade i en på anmodan inför utskottet verkställd föredragning

av frågan från sakkunnigt håll. Enligt dessa riktlinjer skulle det behov av objektbeskattning å skogsfastighet, som kommunerna ovedersägligen måste anses hava, visserligen tillgodoses genom en fastighetsskatt, men denna i analogi med vad fallet är i fråga om jordbruksfastighet byggas på taxering av själva skogsmarkens värde såsom produktionsfaktor. Taxeringen av skogsmarken skulle alltså ske efter markens lämplighet för skogsproduktion (bonitet), dess belägenhet med flera synpunkter, som i detta sammanhang kunna förtjäna beaktande. Skatt på *avkastningen* av skogsmarken åter skulle utgå antingen i form av inkomstskatt eller såsom skogsaccis, i båda fallen i sammanhang med verkställd avverkning. Utskottet har givetvis icke kunnat taga någon bestämd ståndpunkt till dessa grunder för skogsbeskattningen, så mycket mindre som de tillsvidare endast föreligga i form av utkast, men anser uppslaget vara av sådant värde, att det bör upptagas till ingående prövning i den utredning, för vilken frågan om skogsbeskattning måste bli föremål.

Utskottet anser, att denna utredning rörande skogsbeskattningen bör ofördröjligen igångsättas, och finner det lämpligt, att den verkställas vid sidan av den nya allmänna prövningen av kommunalskattefrågan. Det synes nämligen synnerligen angeläget, att förändrade grunder för skogsbeskattningen må kunna föreläggas riksdagen så tidigt, att de kunna komma till användning redan vid den nya allmänna fastighetstaxering, som, enligt vad ovan utvecklats, synes böra verkställas under år 1922. Skulle emellertid utredningen i berörda fråga icke hinna föras så långt, att förslag därutinnan kan föreläggas 1921 års riksdag, synes dock i varje fall böra föranstaltas om en revision av nu gällande bestämmelser i ämnet, som möjliggör en enhetligare och riktigare skogstaxering. Jämväl i fråga om grunderna för fastighetstaxering i övrigt synas, även under förutsättning att den nuvarande uppdelningen av fastigheter i beskattningsavseende bibehålles oförändrad, nu gällande föreskrifter i förevarande ämne i enahanda syfte tarva revision.»

Den nu föreslagna förordningen om allmän fastighetstaxering år 1922 innefattar *dels* en bestämmelse, *att* allmän fastighetstaxering skall verkställas under år 1922, *dels ock* föreskrifter om de grunder, som vid denna taxering skola tillämpas. De i sistnämnda avseende föreslagna stadganden torde — utom vad beträffar skog — kunna sägas i allmänhet innebära ett stadfästade och en utveckling av de principer, som gälla även enligt bevillningsförordningen, ehuru väl dessa principer i förslaget erhållit en klar och uttrycklig form, som hittills till men för den allmänna jämnheten i fastighetstaxeringen saknats.

Utskottet.

*Taxerings-
grunden.*

Det lärer sålunda icke innebära någon nyhet, att det »allmänna saluvärdet», såsom detta värde närmare utvecklats i de vid förordningen fogade anvisningar, i allmänhet lägges till grund för taxeringen. Det är också för utskottet klart, att det ofta framförda och jämväl inom utskottet uttalade önskemålet, att taxeringen i stället bör ske efter »avkastningsvärdet», icke bör föranleda ett frångående från gällande grundsats. Ett skäl för utskottets ståndpunkt i detta avseende är redan den omständigheten, att det här endast gäller ett fastslående av grunder för fastighetstaxeringen för den tid, som det rådande provisoriet i kommunalskattefrågan är avsett att tillämpas. Uppfattningen om vad som skall förstås med ett »avkastningsvärde» är i själva verket synnerligen obestämd, och en utformning av bestämmelser om taxering efter ett sådant värde skulle enligt utskottets förmenande icke låta sig åstadkomma utan en ingående utredning.

I fråga om taxering av skogsmark och växande skog innebär däremot det framlagda förslaget en väsentlig nyhet, i det denna taxering skall ske till ett verkligt avkastningsvärde — bestämt med hänsyn till den beräknliga avkastningsförmågan under förutsättning av ett rationellt bedrivet uthålligt skogsbruk. För genomförande av en dylik taxering har föreslagits en särskild metod, som, om den rätt tillämpas, måste medföra en jämnhet i skogstaxeringen, som nu i hög grad saknas. Det lärer emellertid — såsom även chefen för finansdepartementet framhållit — icke böra förbises, att tillämpningen av sagda metod kommer att stundom erbjuda svårigheter, vilka dock delvis torde vara beroende därav, att en taxering av skog enligt sakens natur med vilken metod som helst ofta är vanskelig att åstadkomma. En nödvändig förutsättning för att taxeringsmetoden skall kunna tillämpas är emellertid enligt utskottets mening, att densamma kommer att verkställas av särskilda fastighetstaxeringsnämnder med så stora distrikt, att erforderlig sakkunskap i skogstaxering för dem alla kan vara att tillgå. Att emellertid en taxering efter den föreslagna metoden kan genomföras, därom bära de provtaxeringar, som omförmälas i skogsbeskattningskommitténs vid propositionen fogade betänkande, vittnesbörd.

Utskottet vill här erinra, att skogsbeskattningskommittén uttalat såsom sannolikt, att, enligt de av kommittén föreslagna bestämmelser, i trakter, där skogarna hittills blivt lågt uppskattade, en höjning i taxeringsvärdena kunde emotes, men i andra trakter, där realisationsvärdena lagts till grund för taxeringen, taxeringsvärdena torde komma att visa större eller mindre nedgång. Kommittén utgick därvid ifrån att de fem senaste årens medelpris å skog skulle läggas till grund för taxeringen,

under det att Kungl. Maj:t föreslagit, att de åtta senaste årens medelpris skulle erhålla motsvarande betydelse. Utskottet finner Kungl. Maj:ts förslag i detta avseende skäligt, men vill ej underlåta att framhålla, att ett medräknande av virkesprisen för åren 1914—1916 utan tvivel kommer att medföra en ganska väsentlig reduktion i de av kommittén beräknade taxeringsvärdena, vadan en nedgång i nu gällande taxeringsvärden lär kunna väntas i avsevärt större utsträckning, än kommittén tänkt sig.

En ytterligare reduktion i de av skogsbeskattningskommittén förutsatta värdena lär i vissa fall följa av den i Kungl. Maj:ts förslag införda bestämmelsen, att avdraget för kostnader för skogens vård m. m., vilket i regel är 25 procent, för skyddsskogar och därmed jämförliga skogar må höjas till högst 50 procent. Ehuru utskottet måste beteckna 25 procent såsom för alla normala fall desto mera tillräcklig på grund av den nyss anförda sänkningen i det för taxeringen grundläggande virkespriset och den använda kapitaliseringssiffran sex procent, vill utskottet icke motsätta sig det föreslagna undantaget från regeln, i synnerhet som det här gäller ett jämförelsevis ringa antal fall.

I likhet med chefen för finansdepartementet vill utskottet såsom en särskild fördel med det föreliggande förslaget till taxering av skogsfastigheter framhålla, att dess genomförande kommer att lämna ett eljest ej tillgängligt material för bedömning av spörsmålet, huruvida och i vad mån, på sätt 1920 års riksdag ifrågasatt, växande skog i framtiden må kunna fritagas från kommunal fastighetsbeskattning.

Även i fråga om taxeringsenheternas omfattning avviker förslaget i vissa avseenden från vad som nu gäller, i det undantag i stor utsträckning medgivits från den eljest gällande principen att låta den kamerala enheten vara taxeringsenhet. Utskottet återkommer i det följande till denna fråga.

*Taxerings-
enheter.*

Förslaget bibehåller i anslutning till det skattesystem, som ligger till grund för bevillningsförordningen, skillnaden mellan jordbruksfastighet och annan fastighet men innehåller dessutom en föreskrift om bestämmande av särskilda redovisningsvärden, nämligen för jordbruksfastighet: jordbruksvärde, skogsvärde samt tomt- och industrivärde; och för annan fastighet: markvärde, byggnadsvärde och parkvärde. Någon ny princip för värdesättningen lär ej denna redovisning innebära, utan synes den samma hava sin huvudsakliga betydelse ur kontrollsynpunkt. En taxe-

*Åsättande av
särskilda
redovisnings-
värden.*

ring med en dylik redovisning av särskilda värden kommer emellertid dessutom att erbjuda ett synnerligen gott underlag för bedömande av åtskilliga frågor angående den kommunala skatterepartitionen, vilka kunna förväntas påkalla svar vid utarbetandet av förslag till en definitiv kommunalskattereform.

Av vad nu anförts läres framgå, att förslaget till förordning om allmän fastighetstaxering år 1922 i stort sett tillgodoser de syftsmål, som 1920 års riksdag med den begärda utredningen velat vinna: att åstadkomma en så vitt möjligt jämn fastighetstaxering och att skapa ett material, tillräckligt pålitligt att därpå bygga ett säkert omdöme om en definitiv reform i avseende å kommunalbeskattningen. Utskottet tillstyrker alltså förslaget men har några erinringar att framställa angående vissa förslagets detaljer. I detta avseende får utskottet anföra följande.

Anvisningar vid 4 §.

I anvisningarna vid 4 § har föreslagits en mindre omformulering av rent redaktionell art.

5 § med anvisningar.

Propositionen utgår visserligen i likhet med fjolårets förslag till kommunalskattelag från den huvudregeln, att den kamerala fastigheten skall vara taxeringsenhet, men har väsentligen utvidgat undantagen från denna regel. Enligt f) skola sålunda fastigheter, vilka tillhöra samme ägare och ligga i oskift samfällighet eller i sambruk med gemensamma åbyggnader eller av annan anledning icke kunna till sina inbördes värden tillförlitligen bedömas, utgöra gemensam taxeringsenhet.

Utskottet finner goda skäl tala för att taxeringsenheten så bestämmas, att ej taxeringsmyndigheterna onödigtvis besväras med att företaga en uppdelning av värdet å fastigheter i sambruk, vilken ofta torde få karaktären av åsättande av fingerade värden. Det torde böra erinras, att sådana delvärden redan hitintills i stora delar av landet icke brukat antecknas i taxeringslängderna. I vissa fall — särskilt beträffande s. k. skogsblock — lär den föreslagna anordningen kunna komma att tjäna taxeringsmyndigheterna till ledning för bedömande av frågan, i vad mån det vid taxering till bevillning av fast egendom

medgivna avdraget av sex procent på taxeringsvärdet må ske från sammanräknad inkomst från flera fastigheter.

Förslaget synes emellertid hava utsträckt undantagen från huvudregeln något längre, än önskligt är. Sålunda kunna enligt förslaget även fastigheter, som ligga inom olika kommuner, bliva gemensam taxeringsenhet. Under sådana förhållanden skulle det kunna inträffa, att en taxeringsenhet komme att falla inom flera taxeringsdistrikt. Emellertid har icke någon föreskrift givits om vilken taxeringsnämnd i dylikt fall skall vara behörig att verkställa taxeringen. Uppenbart är, att icke flera taxeringsnämnder böra få taxera samma fastighet. Om man också kunde förvänta, att de i regel skulle korrespondera med varandra och komma till lika resultat, måste man dock förutsätta, att så icke alltid skulle bliva händelsen. Och även om två nämnder åsatt lika värde, kan det givetvis inträffa, att vid överklaganden komplikationer uppstå, vilka medföra ohållbara resultat. Man står alltså enligt utskottets mening inför valet att antingen meddela särskilda föreskrifter angående behörighet att verkställa taxering i sådana fall, där en taxeringsenhet ligger inom olika kommuner, eller ock låta vad som faller inom varje kommun bliva egen taxeringsenhet. Det synes givet lämpligare och ur längdföringssynpunkt redigare att välja den senare utvägen. För dylikt ändamål erfordras en mindre ändring i texten av 5 § samt viss omformulering av anvisningarna. Emellertid synes det även lämpligen böra i anvisningarna framhållas, att själva taxeringen i dylikt fall av varje taxeringsnämnd skall verkställas, som om de olika delarna varit en gemensam taxeringsenhet men delvärden skolat åsättas å varje del, d. v. s. som om det fall förelegat, att en inom samma kommun belägen fastighet faller inom olika administrativa områden. Denna föreskrift synes emellertid lämpligen böra hava sin plats i anvisningarna till 6 §.

Även i ett annat avseende finner emellertid utskottet en ändring i förslaget påkallad. En uppdelning av taxeringsvärdet å i egendoms-komplex ingående fastigheter på de olika fastigheterna kan stundom vara önskvärd. Utskottet bemärker i detta avseende det skäl, som av kammarrätten anförts emot skogsbeskattningskommitténs av Kungl. Maj:t godkända förslag, att det ur fastighetskreditens synpunkt kan vara högeligen önskvärdt att känna taxeringsvärdet å varje fastighet. Det lär vara uppenbart, att i synnerhet när det gäller mindre och mera tillfälliga lån en bankinrättning nöjer sig med om en in-teckning, som lämnas såsom säkerhet, ligger avsevärt under taxeringsvärdet, utan att låta verkställa särskild uppskattning eller undersökning

angående fastighetens värde. Erfarenheten lär visa, att ett sådant förfarande i ej ringa utsträckning tillämpas. Härtill kommer, att det stundom i vederbörande låneinrättingars reglementen finnes föreskrivet, att in-teckningslån få beviljas endast mot sådan säkerhet, som ligger inom viss del av taxeringsvärdet. Även för stämpelbeläggning av lagfarter kan, såsom chefen för finansdepartementet framhållit, en uppdelning vara erforderlig, och det synes klart, att en sådan bättre kan verkställas av en taxeringsnämnd än av en stämpelbeläggare. Dessutom lär ett åsättande av särskilt värde för kameral enhet i vissa fall, då denna ej skall utgöra en taxeringsenhet, vara önskvärt med hänsyn därtill att arrendator enligt gällande avtal stundom har att erlægga utskylder för hela den kamerala enheten, fastän han i verkligheten nyttjar endast en del av densamma. Allt detta talar enligt utskottets mening för att, om ägare eller arrendator av fastighet, som ingår i fastighetskomplex, sådant påfordrar, taxeringsmyndigheten skall bestämma, huru stort värde tillkommer varje fastighet. Redan för enhetlighetens och likformighetens skull men även med hänsyn till vad metoden för taxeringen kräver synes det emellertid lämpligt, att icke för sådana fall skapa ett särskilt taxeringsenhetsbegrepp. Det synes i stället lämpligare att här liksom när det gäller en fastighet inom flera administrativa områden låta det hela bli en gemensam taxeringsenhet men åsätta särskilda delvärden för de kamerala enheterna. Uppenbart är, att vid en sådan fördelning av värdena å de kamerala enheterna i ett gemensamt bebyggt fastighetskomplex hänsyn måste tagas till å vilken kameral enhet åbyggnaderna äro belägna, då denna enhet i regel bör erhålla ett förhållandevis större värde än de övriga enheterna. De obebyggda enheternas värde röner visserligen inflytande av att de brukas tillsammans med en bebyggd fastighet, men själva byggnadsbeståndet som sådant bör, om det, såsom vanligen torde vara förhållandet, å fastigheten förlänar ett högre värde, än fastigheten skulle hava såsom obebyggd, i motsvarande mån komma i betraktande vid åsättandet av delvärde å den fastighet eller fastighetsdel, därå byggnaderna äro belägna.

En omformulering av 5 § och anvisningarna till densamma har skett i enlighet med den tankegång, för vilken utskottet nu givit uttryck.

Likaså har det stycke i anvisningarna till 5 §, som avhandlar, i vilka fall ett torp skall vara särskild taxeringsenhet, av utskottet erhållit en ändrad avfattning i syfte att något tydligare utmärka, när självständigt jordbruk skall anses bedrivet å torpet.

Slutligen har det ansetts önskvärt, att det någonstädes uttryckligen uttalas, att, även om flera kamerala enheter tillsammans utgöra en taxeringsenhet, fastighetsbeteckningen för varje kameral enhet skall angivas i taxeringslängden. Ett nytt stycke i sådant syfte har fogats till anvisningarna vid 5 §.

6 § med anvisningar.

I 6 § föreslår utskottet en ändring av rent redaktionell art, i det att ordet »fastighetens» utbytes mot »den fasta egendomens». Taxeringen, ehuru benämnd »fastighetstaxering», avser ju taxering även av sådan fast egendom, som icke brukar rubriceras såsom »fastighet».

I anvisningarna vid 6 § angives på två ställen, att vid fastighetstaxering hänsyn skall tagas till »servitut eller annan rättighet av sakrättslig art till förmån eller last för fastigheten». Då uppenbarligen vid sådan taxering hänsyn icke skall tagas till exempelvis inteckningar, vilka enligt vanlig juridisk terminologi äro att anse såsom sakrätter, har en omformulering skett, vilken torde vara att betrakta såsom innebärande en rent redaktionell ändring.

Såsom ovan under 5 § anmärkts, torde ett tillägg till anvisningarna vid 6 § böra ske angående taxering i det fall, att ett egendomskomplex faller inom flera kommuner.

8 § med anvisningar.

Då det ansetts vara av vikt att framhålla, att 8 § icke innehåller bestämmelser om själva taxeringsmetoden utan endast föreskrifter om taxeringsvärdenas redovisning i olika specialvärden, har en omformulering i syfte att markera detta företagits, i det att ordet »bestämmas» i första punkten utbyts mot »redovisas». Därjämte har sista punkten i anvisningarna, där det för ett visst fall uttryckligen framhålles, att det enligt 6 § åsatta allmänna saluvärdet å fastigheten är det avgörande för taxeringen, utbrutits såsom ett särskilt stycke, varigenom tydligen utmärkts; att vad där innehålles gäller paragrafen i dess helhet.

En liknande tankegång ligger till grund för en annan av utskottet föreslagen ändring, som avser vad som skall förstås med »tomt- och industrivärde» å jordbruksfastighet. Härmed förstås enligt Kungl. Maj:ts förslag »det värde, som mark kan äga utöver jordbruksvärde på grund därav att den lämpligen kan tillgodgöras för annat ändamål än jordbruk med binärningar eller skogsbruk, såsom för bostadsbyggnader, industriella anläggningar och dylikt». Enligt utskottets mening bör

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 7 saml. 30 häft. (Nr 36.) 2

uttrycket »kan äga» här utbyttas mot »äger». Den närmare bestämningen av anledningen till förekomsten av det särskilda »tomt- och industrivärdet» synes hellre böra hava sin plats i anvisningarna, vilka i anledning därav omformulerats.

Då det befarats, att det stycke av anvisningarna, som handlar om hänsynstagande till den verkställda uppskattningen av mark för en eventuell framtida jordvärde- eller jordrättestegringskatt, skulle föranleda, att taxeringsmyndigheterna vid taxeringen komme att känna sig bundna av denna uppskattning, vilken dock i vissa fall skett efter en annan metod än den vanliga taxeringen, har åt berörda stycke givits en sådan formulering, att en dylik missuppfattning icke torde kunna göra sig gällande.

I detta sammanhang har utskottet haft att taga ställning till den förut berörda motionen, II: 305, däri yrkats, att punkten c) angående särskilt parkvärde å annan fastighet måtte utgå.

Utskottet återkommer här till vad förut framhållits, att 8 § endast innehåller en redovisning av vissa specialvärden, som ingå i hela taxeringsvärdet. Därest, på sätt i nämnda motion yrkas, det särskilda parkvärdet skulle borttagas, skulle redovisningen av taxeringsvärdet å annan fastighet bliva ofullständig i alla sådana fall, där fastigheten på grund av förekomsten av värdefullare träd o. s. v. äger ett värde utöver markvärdet och byggnadsvärdet; det hela skulle icke bliva lika med summan av sina delar. Att detta ej kan tillstyrkas, är tydligt. Om emellertid motionären, såsom synes framgå av motiveringen, i verkligheten avsett, att prydnadsträdgårdar skola fritagas från skatt, är detta en fråga, som egentligen avser 6 § och grundprincipen för taxeringsvärdets bestämmande. Då det härvidlag skulle gälla ett undantag från den av utskottet godkända principen om det allmänna saluvärdet såsom allmän uppskattningsnorm, kan utskottet icke heller biträda ett yrkande av denna innebörd.

Instruktion för värdesättning å skogsmark och växande skog.

Den vid instruktionen för värdesättning å skogsmark och växande skog fogade hjälptabell har av utskottet i viss mån beskurits, i syfte att densamma — vilken ju är att betrakta endast såsom ett exempel — skall kunna anses motsvara mera normala förhållanden utan alltför höga virkespris och utan osedvanligt god avkastningsförmåga. En dylik beskärning med avseende å virkesprisen synes desto mer påkallad, som

ju enligt Kungl. Maj:ts av utskottet i detta avseende förordade förslag de senaste åtta årens medelpris skall vara avgörande och icke, såsom enligt skogsbeskattningskommitténs förslag, de senaste fem årens. Vad som enligt sistnämnda förslag — därur hjälptabellen är hämtad — var att anse såsom normalt torde enligt det förordade förslaget anses alltför högt.

Även det vid instruktionen fogade »exempel» har i så måtto ändrats, att för normala förhållanden vanligare siffror än de i förslaget förekommande där införts.

Förslag till förordning om fastighetstaxering åren 1923 och 1924.

I Kungl. Maj:ts förslag innehållas icke några bestämmelser om förfaringsättet vid de fastighetstaxeringar, som normalt skola äga rum åren 1923 och 1924, under vilka år ju eljest provisoriet i kommunal-skattefrågan beräknats äga bestånd. Därest bevillningsförordningens föreskrifter icke uttryckligen sättas ur kraft för dessa år, blir det denna förordnings bestämmelser om bland annat nytaxering till följd av eldsvåda, skogsavverkning och dylikt, som skola tillämpas, och taxeringen skall icke ske efter de grunder, som nu föreslås med avseende å år 1922, utan efter de grunder, som innehållas i bevillningsförordningen. Att detta synnerligast i fråga om skog vore särdeles olämpligt, ligger i öppen dag. En omtaxering under löpande taxeringsperiod bör givetvis ske efter samma normer som den senaste allmänna taxeringen. Det kunde visserligen synas ligga nära till hands att avvakta förslag från Kungl. Maj:t i detta ämne, då Kungl. Maj:t icke lärer underlåta att till 1922 års riksdag framlägga sådant förslag, därest ej frågan nu bringas till sin lösning. Det förefaller emellertid mest följdriktigt att nu lösa hela frågan om fastighetstaxeringen under provisorietiden. För en sådan lösning talar för övrigt enligt utskottets mening ett alldeles särskilt skäl.

I detta sammanhang framställer sig nämligen spørsmålet, huruvida 1923 och 1924 års taxeringar skola företagas i samma ordning, som föreslagits för år 1922, det vill säga av särskilda fastighetstaxeringsnämnder med stora distrikt, eller om desamma skola verkställas av de vanliga taxeringsmyndigheterna. Ehuru väl denna fråga kunde synas närmast äga samband med behandlingen av propositionen nr 215 med förslag till förordning om taxeringsmyndigheter och förfarandet

vid allmän fastighetstaxering år 1922, finner sig utskottet böra i detta sammanhang upptaga densamma. Därest frågan skulle besvarats på det sätt, att samma ordning som år 1922 skulle tillämpas även 1923 och 1924, torde en särskild författning därom hava kunnat ifrågasättas, vilken då bort behandlas såsom en följdförfattning till den i proposition nr 215 föreslagna. Nu anser emellertid utskottet, att en sådan lösning *icke* bör komma till stånd, utan att de vanliga taxeringsmyndigheterna skola omhänderhava 1923 och 1924 års taxeringar. Dessa taxeringar bliva ju i allmänhet av rent formell art, då de år 1922 åsatta värdena i regel skola vara bindande. Att för det fåtal fall, då omtaxering på grund av eldsvåda, skogsavverkning, tillbyggnad m. m. skall ske, igångsätta hela den särskilda taxeringsapparat, som föreslagits för år 1922, synes föga lämpligt. Prövningsnämndernas granskning torde innebära tillräcklig garanti för att bibehållandet av jämnheten i taxeringen icke skall äventyras, trots det att omtaxeringar skola verkställas av de vanliga taxeringsmyndigheterna. Det torde böra påpekas, att en liknande uppfattning, såsom av utskottets redogörelse i dess betänkande i anledning av propositionen nr 215 framgår, uttalades även inom 1920 års kommunalskatteutskott.

Det ligger nu enligt utskottets förmenande synnerligen nära till hands att i en författning, däri stadgas, att 1922 års taxeringsvärden och de för deras åsättande tillämpade taxeringsgrunder skola gälla vid 1923 och 1924 års taxeringar, också direkt uttala, att dessa taxeringar skola verkställas i enlighet med 1910 års taxeringsförordning.

Förslag till dylik förordning har utskottet låtit utarbета.

Det har syntts lämpligt att i samma förordning även angiva de fall, då åsättande av nya taxeringsvärden skall äga rum åren 1923 och 1924. En förebild i detta avseende har förefunnits i 10 § av Kungl. Maj:ts sistlidet år avgivna förslag till kommunalskattelag. I motsats till vad som är fallet enligt bevillningsförordningens nu gällande bestämmelser finnes därstädes angivet ett visst bestämt mått för den förbättring eller försämring, som skall hava ägt rum för att omtaxering skall ske. Samma princip hade, när det gällde försämring av fastigheten, kommit till uttryck i både Eiserman—von Wolckers och Landéns år 1917 avgivna förslag till ändrade grunder för kommunalbeskattningen. En bidragande omständighet till denna ståndpunkt torde hava varit, att man riskerade, att alltför många nya krav på nytaxering skulle framställas, därest ej en bestämd gräns funnes. I anslutning till kammarrättens yttrande i ämnet fullföljdes i Kungl. Maj:ts förslag tankegången till att avse både försämring och förbättring. En särskild anledning före-

finnes nu att slå in på samma väg. Det kunde nämligen möjligen befaras, att, därest ej ett visst minimimått för förändringen stadgades, en eller annan taxeringsnämnd, som vore missnöjd med de taxeringsvärden, som åsatts år 1922, kunde taga en jämförelsevis ringa försämring eller förbättring till intäkt för att verkställa omtaxeringar, därvid även de år 1922 tillämpade grunder och pris frånginges till men för jämnheten i taxeringarna — låt vara att prövningsnämnden, måhända efter vidlyftiga utredningar, åter kunde vidtaga rättelse. I anslutning till Kungl. Maj:ts nysberörda förslag angivas därför i 2 § av utskottets förslag till förordning om fastighetstaxering åren 1923 och 1924 de förhållanden, som kunna föranleda omtaxering, och har tillika bestämts, att ändringarna skola vara av den omfattning, att de föranleda en höjning respektive sänkning av taxeringsvärdet med minst en femtedel.

I 3 § stadgas, att samma grunder i avseende å pris och i övrigt, som tillämpats vid 1922 års allmänna taxering, även skola lända till efter rättelse vid omtaxeringar under åren 1923 och 1924.

I anslutning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med avslag å motionen II: 305, av herr *Magnusson* i Skövde, och med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag ej kunnat av riksdagen i oförändrat skick bifallas, måtte antaga

dels I) följande såsom *utskottets förslag* betecknade förslag till

förordning om allmän fastighetstaxering år 1922.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

1 §.

Allmän taxering av fast egendom skall verkställas under år 1922. Vid denna taxering skola bestämmelserna i 2—10 §§ här nedan med därtill hörande anvisningar lända till efter rättelse i stället för vad i 4 och 6 §§ av förordningen den 28 oktober 1910 angående bevillning av fast egendom samt av inkomst och i 1 § av de till samma förordning hörande särskilda anvisningar finnes stadgat.

Angående taxeringsmyndigheter och förfarandet vid 1922 års allmänna fastighetstaxering är särskilt stadgat.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

2 §.

Med fast egendom förstås i denna förordning vad enligt allmän lag är att hänföra till sådan egendom, så ock byggnad, ändå att den enligt allmän lag ej är hänförlig till fast egendom.

3 §.

Taxering av sådan fast egendom, som omförmäles i 5 § j) bevillningsförordningen, äger icke rum.

4 §.

Fast egendom skall taxeras såsom *jordbruksfastighet*, då den användes för jordbruk eller skogsbruk, samt såsom *annan fastighet*, då den användes för annat ändamål.

Användes viss fastighet delvis för jordbruk eller skogsbruk och delvis för annat ändamål, skall den del, som användes för jordbruk eller skogsbruk med därtill hörande byggnader och inrättningar taxeras såsom jordbruksfastighet och den del, som användes för annat ändamål, med därtill hörande byggnader och inrättningar taxeras såsom annan fastighet.

Ligger fastighet oanvänd, skall fastigheten taxeras såsom jordbruksfastighet, så framt ej påtagligt är, att densamma är avsedd att användas för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk.

Under jordbruk inbegripes jämväl binäring till jordbruk.

Frälseränta och i jord- eller fastighetsregistret särskilt upptaget fiskeri taxeras såsom annan fastighet.

(Se vidare anvisningarna).

5 §.

Varje *taxeringsenhet* skall åsättas särskilt taxeringsvärde.

Taxeringsenhet är:

Varje *taxeringsenhet* skall åsättas särskilt taxeringsvärde.

Taxeringsenhet är *inom var kommun för sig*:

a) å landet varje hemman eller lägenhet eller i jordregistret särskilt redovisad del därav samt i stad och annat samhälle, där fastighetsregister såsom för stad skall föras, varje tomt eller stadsäga;

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

b) del av fastighet, som under a) omförmäles, där fastighetsdelen antingen tillhör särskild ägare eller upplåtits till annan för självständigt, mera stadigvarande nyttjande eller eljest stadigvarande brukas särskilt eller användes för annat ändamål än fastigheten i övrigt;

c) frälseränta samt i jord- eller fastighetsregistret särskilt upptaget fiskeri;

d) byggnad eller med varandra sammanhörande byggnader å annans mark;

e) skogsområde, vilket är att anse såsom förvaltningsenhet, samt vid skifte avsatt samfällighet, som står under särskild förvaltning, även om området eller samfälligheten består av flera fastigheter eller delar av fastigheter eller utgör allenast del av fastighet;

f) fastigheter, vilka tillhöra samme ägare och ligga i oskift samfällighet eller i sambruk med gemensamma åbyggnader eller av annan anledning icke kunna till sina inbördes värden tillförlitligen bedömas.

Tillhöra delar av taxeringsenhet olika administrativa områden, inom vilka menighet äger utöva beskattningsrätt, eller är del av taxeringsenhet belägen inom och annan del utom särskilt sådant område, skall angivas, huru stor del av taxeringsvärdet, som anses skäligen böra upptagas till beskattning inom varje sådant område.

Ingå i taxeringsenhet flera sådana fastigheter eller delar av fastigheter, som omförmälas i a), skall, därest ägare eller arrendator av dylik fastighet eller del av fastighet det påfordrar, angivas, huru stor del av taxeringsvärdet som belöper på fastigheten eller fastighetsdelen.

(Se vidare anvisningarna).

6 §.

Taxeringsvärde skall, där ej annat följer av vad nedan stadgas, åsättas till det belopp, som prövas utgöra *fastighetens* värde efter ortens pris (allmänna saluvärdet).

Taxeringsvärde skall, där ej annat följer av vad nedan stadgas, åsättas till det belopp, som prövas utgöra *den fasta egendomens* värde efter ortens pris (allmänna saluvärdet).

Kungl. Maj:ts förslag:

Skogsmark och växande skog skola upptagas till det värde, som de kunna anses äga vid ett efter rationella grunder bedrivet skogsbruk. Finnes å skogsmark därutöver betesvärde, som ägaren kan tillgodogöra sig, eller tomt- och industrivärde, varom i 8 § förmäles, varde sådant vid uppskattningen jämväl iakttaget.

Frälseränta uppskattas till tjugu gånger det belopp, varmed räntan beräknas utgå.

Utskottets förslag:

(Se vidare anvisningarna).

7 §.

Taxeringsvärde skall åsättas med hänsyn till förhållandena vid 1921 års utgång. Har efter nämnda tid fastighet undergått väsentlig ändring i värde såsom genom nybyggnad, eldsvåda, vattenflöde eller dylikt eller har fastighet delats och anses de nya taxeringsenheterna redan under år 1922 böra åsättas särskilda taxeringsvärden, må taxeringen därefter lämpas.

8 §.

Vid taxering av fast egendom skola, i den mån förhållandena därtill föranleda, följande särskilda värden, vilka tillsammans utgöra fastighetens taxeringsvärde, *bestämmas*, nämligen:

för jordbruksfastighet:

a) jordbruksvärde, varmed förstås fastighetens värde för jordbruk med binäringar ävensom värdet av skogsmark, betesvärde däri inberäknat, och övrig till fastigheten hörande mark;

b) skogsvärde, varmed förstås värdet av växande skog; samt

c) tomt- och industrivärde, varmed förstås det värde, som mark kan äga utöver jordbruksvärde på grund därav att den lämpligen kan tillgodogöras för annat ändamål än jordbruk med binäringar eller skogsbruk, såsom för bostadsbyggnader, industriella anläggningar och dylikt;

Vid taxering av fast egendom skola, i den mån förhållandena därtill föranleda, följande särskilda värden, vilka tillsammans utgöra fastighetens taxeringsvärde, *redovisas*, nämligen:

c) tomt- och industrivärde, varmed förstås det värde, som mark äger utöver jordbruksvärde;

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

för annan fastighet:

- a) markvärde eller värdet av marken med bortseende från därå befintliga träd och anläggningar;
- b) byggnadsvärde eller värdet av byggnader å fastigheten; och
- c) parkvärde eller det värde, som fastigheten kan utöver markvärdet och byggnadsvärdet äga på grund av därå befintliga träd, trädgårdsanläggningar och dylikt.

(Se vidare anvisningarna).

9 §.

Taxeringsvärde åsättes i fulla hundratal kronor. Likaledes skola uppskattade värden enligt 8 § utföras i fulla hundratal kronor.

Uppgår taxeringsenhets värde icke till 100 kronor, skall detsamma införas endast i vederbörande taxeringslängds anteckningskolumn. Likaså skall endast i nämnda kolumn införas värdet å sådan lägenhet eller byggnad, för vilken, jämlikt 5 § fjärde och femte styckena bevillningsförordningen, fastighetsbevillning icke erlägges.

10 §.

Med ägare likställes i denna förordning den, vilken innehar fast egendom med fideikommissrätt eller stadgad åborätt, samt innehavare av så kallad ofri tomt i stad.

11 §.

Om skattskyldighet till bevillning för fast egendom på grund av 1922 års allmänna fastighetstaxering samt om beskattningsort skall gälla vad som i 2, 3, 5 och 7 §§ bevillningsförordningen ävensom 2 § av de vid samma förordning fogade anvisningarna finnes stadgat.

12 §.

I samhälle, där byggnadsskatt jämlikt förordningen den 19 november 1920 utgår, skall, därest av sådan anledning, som omförmäles i 1 § av de vid bevillningsförordningen fogade särskilda anvisningar, taxeringsvärdet å annan fastighet än jordbruksfastighet skolat nedsättas, därest ej allmän fastighetstaxering ägt rum, sålunda nedsatt värde, beräknat enligt de i bevillningsförordningen stadgade grunder, särskilt angivas.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

Anvisningar.

Vid 4 §.

Fast egendoms kamerala beskaffenhet är icke avgörande för frågan, huruvida egendomen skall i beskattningshänseende anses såsom jordbruksfastighet eller såsom annan fastighet utan beror detta av användningen. Användes sålunda i mantal satt jord såsom underlag för industriell verksamhet, taxeras den såsom annan fastighet, varemot tomtområde, därå jordbruk bedrivs, taxeras såsom jordbruksfastighet. Om å ägora till en jordbruksegendom anlägges en fabrik eller uppföres en till uthyrning avsedd byggnad, skola de områden, som för sådant ändamål tagas i anspråk, tillika med anläggningarna anses såsom annan fastighet, medan egendomen i övrigt hänföres till jordbruksfastighet. Användes sådan byggnad delvis till uthyrning eller dylikt och delvis för ändamål, som bör föranleda byggnadens hänförande till jordbruksfastighet, får den huvudsakliga användningen vara avgörande. Likaledes skall, om visst område av en jordbruksegendom utnyttjas för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk, detta område anses såsom annan fastighet. En torvmosse, som tillgodogöres i ett torvindustriellt företag, skall således taxeras såsom annan fastighet, likaledes ett på arrende upplåtet sten- eller kalkbrott o. s. v.

För att fast egendom skall anses vara använd för skogsbruk fordras, att arealen av skogbärande mark icke är alltför ringa. Den omständigheten att någon ringa virkestillgång finnes å fast egendom, där bostaden är det väsentliga, frångår icke egendomen egenskapen att i sin helhet böra anses såsom annan fastighet. Detsamma gäller om exempelvis villabyggnad med park; mark, som användes till s. k. sommarnöje, och dylikt.

Drives å en skogsegendom förädlingsindustri, medför icke detta förhållande, att egendomen i sin helhet skall anses såsom annan fastighet. Äro å egendomen uppförda byggnader eller andra inrättningar för förädlingsindustrin såsom förvaltare- och arbetarbostäder, sågverk, träsliperi och dylikt, skola

Drives å en skogsegendom förädlingsindustri, *vilken icke är att anse såsom binäring till jordbruk*, medför icke detta förhållande, att egendomen i sin helhet skall anses såsom annan fastighet. Äro å egendomen uppförda byggnader eller andra inrättningar för förädlingsindustrin såsom förvaltare- och ar-

Kungl. Maj:ts förslag:

visserligen dessa byggnader med anläggningsområde taxeras såsom annan fastighet, men icke egendomen i övrigt.

Utskottets förslag:

betarbostäder, sågverk, träsliperi och dylikt, skola visserligen dessa byggnader med anläggningsområde taxeras såsom annan fastighet, men icke egendomen i övrigt.

Sådan förändring i fastighets användning, som är allenast tillfällig, bör icke medföra förändring av fastighetens taxering såsom jordbruksfastighet eller annan fastighet.

Till *jordbruk* hänföres åker- och ängsbruk, även då sådant drives för industriellt behov utan förening med annat jordbruk, så ock husdjursskötsel, varunder jämväl inbegripes betesfodring å såväl skogsmark som annan mark. Trädgårdsskötsel, därunder inbegripen växtodling under glas, räknas ock till jordbruk, så framt den drives tillsammans med annat jordbruk. Trädgårdsskötsel, som utan samband med jordbruk drives såsom självständig näring (handelsträdgårdsrörelse), skall däremot icke hänföras till jordbruk. Icke heller skall såsom jordbruk anses trädgårdsskötsel å tomter eller å s. k. sommarnöjen, villaegendomar eller andra lägenheter, som huvudsakligen avse bostadsändamål, egnahemslägenheter, vilka enligt gällande bestämmelser om villkoren för åtnjutande av egnahemslån skola betraktas såsom bostadslägenheter, och dylikt.

Till jordbrukets *binärningar* skola räknas mejerihantering, tillverkning av potatismjöl och kvarndrift, som huvudsakligen avse förädling av det egna jordbrukets produkter, samt sådan av jordbrukaren å den egendom, varå jordbruket bedrives, eljest utövad verksamhet för förädling av produkter eller beståndsdelar från egendomen, som sker huvudsakligen för husbehovsändamål eller med huvudsaklig användning av jordbrukets inventarier, driftsbyggnader och ordinarie arbetsbesättning. I enlighet härmed skola såsom binärningar till jordbruket räknas exempelvis mejerihantering vid vanliga s. k. herrgårdsmejerier, utvinning av torv och kalk samt tillverkning av tegel huvudsakligen till husbehov o. s. v. Å andra sidan anses icke såsom binärningar förmalning av spannmål eller tillverkning av potatismjöl, där verksamheten huvudsakligen avser förädling av inköpta eller annan tillhöriga produkter. Brännerihantering, tillverkning av tegel eller utvinning av torv eller kalk huvudsakligen för försäljning samt annan förädlingsverksamhet, som bedrives såsom särskild näring, i regel med särskild personal, särskilda inventarier, maskiner och dylikt eller särskilda byggnader eller inrättningar, hänföras ej till jordbrukets

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

binäringar. Å egendomen bedriven försäljning av jordens beståndsdelar i oförädlad skick är i regel att betrakta såsom binäring, men kan undantagsvis ske under sådana förhållanden, att särskild näring bör anses föreligga. Så är exempelvis fallet vid försäljning av grus i större omfattning.

Vid 5 §.

I fråga om vad som skall särskilt för sig taxeras (taxeringsenhet) uppställs till en början såsom regel, att varje kameral enhet är taxeringsenhet, således å landet hemman och i jordeboken särskilt upptagen lägenhet samt i stad eller samhälle, där fastighetsregister såsom för stad skall föras, tomt eller stadsäga. Är den kamerala enheten genom laga förrättning delad och äro i följd därav delarna särskilt redovisade i jordregister eller fastighetsregister, skall ock i allmänhet varje sådan del vara taxeringsenhet.

Emellertid måste i vissa fall en uppdelning i andra och flera taxeringsenheter, än som följer av den i jordregistret eller fastighetsregistret redovisade uppdelningen, äga rum.

I sådant hänseende är att märka, att, om fastighet, som eljest skulle vara taxeringsenhet, är delad mellan olika ägare, så att varje ägare har sin till området å marken bestämda del av fastigheten, varje sådant område utgör taxeringsenhet.

Detsamma gäller om del av fastighet upplåtits till annan för självständigt, mera stadigvarande nyttjande. I enlighet härmed bör exempelvis torp, därå jordbruket av torpinnehavaren *självständigt bedrives, anses såsom särskild taxeringsenhet, även om torplegan uteslutande eller huvudsakligen utgår i dagsverken. Om däremot självständigt jordbruk icke bedrives av torpinnehavaren, såsom fallet i allmänhet är i fråga om s. k. stattorp och därmed jämförliga jordupplåtelse, där torpet väsentligen är att anse såsom bostadslägenhet, bör torpet icke behandlas såsom särskild taxeringsenhet. Är upp-*

Detsamma gäller, om del av fastighet upplåtits till annan för självständigt mera stadigvarande nyttjande. I enlighet härmed bör exempelvis torp, därå jordbruket av torpinnehavaren *bedrives som självständig näring, särskilt taxeras. Om däremot innehavet av torpet väsentligen är att anse såsom en del av den ersättning, som tillkommer torparen för åtagen arbetsskyldighet till huvudfastigheten, bör torpet icke behandlas såsom särskild taxeringsenhet. Är upplåtelsen av tillfällig art, så att det upplåtna området kan förväntas inom kortare tid komma att i brukningsavseende åter-*

Kungl. Maj:ts förslag:

låtelsen av tillfällig art, så att det upplåtna området kan förväntas inom kortare tid komma att i brukningsavseende återförenas med den fastighet, varifrån upplåtelsen skett, föreligger ej anledning att åsätta området särskilt taxeringsvärde. Ej heller medför upplåtelse av sådant mindre område som t. ex. lott i en s. k. koloniträdgård, att det upplåtna området skall anses såsom särskild taxeringsenhet.

Vidare skall såsom taxeringsenhet anses från en fastighet icke rättsligen avskilt område, vilket — utan att vara till annan upplåtet — stadigvarande brukas särskilt eller stadigvarande användes för annat ändamål än fastigheten i övrigt. Under denna bestämmelse faller exempelvis utgård med särskilda åbyggnader och särskild drift. I övrigt torde stadgandet hava sin största betydelse för det fall, att fastigheten visserligen huvudsakligen användes för jordbruk med binärningar, men till en del av sitt område utgör underlag för eller eljest nyttjas i samband med byggnader eller inrättningar, som ej höra till jordbruket med binärningar, såsom bostadshus, avsedda för uthyrning, s. k. sommarnöjen med trädgårds- eller planteringsland, park och dylikt samt anläggningar för sådan drift, som icke kan anses såsom binärning till jordbruk.

Under stadgandet i fråga inbegripes även det fall, att en tomt i stad användes för skilda ändamål, t. ex. till ena hälften är bebyggd med bostadshus till uthyrning och till andra hälften användes för någon industriell anläggning. Under liknande förhållanden kan även ett sammanhängande område av fastighet å landet, som användes för skilda ändamål, komma att uppdelas i olika taxeringsenheter. Huruvida så skall ske eller icke beror väsentligen därav, om området i ägarens hand är att anse såsom en förvaltningsenhet eller ej. Om sålunda flera för uthyrning avsedda boningshus, exempelvis s. k. sommarvillor, äro uppförda i omedelbar närhet av varandra, kan den mark, som nyttjas till dem, betraktas såsom ett särskilt för sig nyttjat område utan hinder därav att, praktiskt taget, olika delar av området kunna anses åtminstone företrädesvis anvisade för begagnande av de olika hyresgästerna och för sådant ändamål tilläventyrs inhägnats eller eljest särskilt utmärkts. Likaså må allenast *ett*, särskilt för sig nyttjat område kunna anses före-

Utskottets förslag:

förenas med den fastighet, varifrån upplåtelsen skett, föreligger ej anledning att åsätta området särskilt taxeringsvärde. Ej heller medför upplåtelse av sådant mindre område som t. ex. lott i en s. k. koloniträdgård, att det upplåtna området skall anses såsom särskild taxeringsenhet.

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

ligga i det fall, att flera skilda företag, exempelvis såg- och kvarnrörelse, av samme företagare drivas å ett sammanhängande område.

Byggnad eller med varandra sammanhörande byggnader å annans mark skola ock särskilt för sig taxeras. Användas byggnaderna för jordbruksändamål, exempelvis om arrendator äger de till den arrenderade fastighetens drift använda byggnaderna eller vissa av dem, skola de jämlikt 4 § upptagas såsom jordbruksfastighet. Särskild taxering av den mark, därå byggnaderna äro uppförda, kommer då ej i fråga, enär marken ingår i och taxeras tillsammans med jordbruksfastigheten i övrigt. Användas däremot byggnaderna för annat ändamål, så att de skola taxeras såsom annan fastighet, kommer den mark, därå byggnaderna äro uppförda eller som eljest för dem tagits i anspråk, att vara taxeringsenhet. I sådant fall bliva alltså byggnaderna, å ena sidan, och den mark, som till dem nyttjas, å den andra, var för sig särskilt taxerade.

Understundom äro förhållandena sådana, att fastigheter, som äro rättsligen skilda, eller områden, som tillhöra sådana fastigheter, dock böra tillsammans bilda taxeringsenhet.

Detta är fallet med skogsområde, som är att anse såsom förvaltningsenhet, ävensom vid skifte avsatt samfällighet, som står under särskild förvaltning. Hit höra kronopark, vid utarrendering av staten tillhörig jordbruksdomän undantagen skog, boställsskog under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, häradsallmanning och annan allmän skog, för vilken innehavaren enligt 3 § bevillningsförordningen är skyldig erlægga bevillning (gruvskogar, gruvallmanningar, kanalskogar, städernas skogar), ävensom under särskild förvaltning ställd samfälld skog, såsom de s. k. besparingsskogarna och vissa s. k. skogsundantag i Kopparbergs län. Såsom förvaltningsenhet må ock kunna behandlas enskild skog i den mån den bildar en naturlig enhet (skogsblock).

Därest vid skifte undantagen samfällighet ej står under särskild förvaltning, skall värdet av den andel i samfälligheten, som hör till varje särskild andelsberättigad egendom, komma i betraktande vid samma egendoms taxering såsom en densamma tillhörande särskild förmån.

Vidare böra såsom en enhet taxeras fastigheter, som tillhöra samme ägare och vilkas inbördes värden icke kunna var för sig tillförlitligen bedömas. Detta inträffar

Vidare böra såsom en enhet taxeras fastigheter, som tillhöra samme ägare och vilkas inbördes värden icke kunna var för sig tillförlitligen bedömas. Detta inträffar

Kungl. Maj:ts förslag:

då fastigheterna ligga i oskift samfällighet eller i sambruk med gemensamma åbyggnader. I dessa fall lära fastigheterna vara så intimt med varandra förenade i drift och utnyttjande, att det *knappast* låter sig göra att med tillförlitlighet angiva, vad den ena eller den andra av dem kan vara särskilt värd. Understundom kunna liknande svårigheter att vid taxeringen följa de kamerala enheterna uppkomma även av annan anledning, och bör även då det gemensamma komplexet behandlas som en taxeringsenhet.

Utskottets förslag:

då fastigheterna ligga i oskift samfällighet eller i sambruk med gemensamma åbyggnader. I dessa fall lära fastigheterna vara så intimt med varandra förenade i drift och utnyttjande, att det *svårligen* låter sig göra att med tillförlitlighet angiva, vad den ena eller den andra av dem kan vara särskilt värd. Understundom kunna liknande svårigheter att vid taxeringen följa de kamerala enheterna uppkomma även av annan anledning, och bör även då det gemensamma komplexet behandlas som en taxeringsenhet.

Då emellertid ägare eller arrendator av kameralt enhet, som utgör del av taxeringsenhet, stundom kan hava särskilt intresse att få officiellt fastslaget, huru stort värde i taxeringshänseende tillkommer den kameralt enheten, skall det, om ägaren eller arrendatorn sådant påfordrar, angivas, huru stor del av taxeringsvärdet som kan anses belöpa på den kameralt enheten. Därvid märkes, att, i samma mån som bebyggd jordbruksfastighet är mera värd än obebyggd sådan, ett större värde tillkommer den kameralt enhet, å vilken åbyggnaderna äro belägna.

Styckena under b) och f) böra tillämpas vid sidan av varandra på sådant sätt, att ett komplex av kameralt enheter, vilka enligt bestämmelserna under f) må taxeras gemensamt, betraktas såsom *en* fastighet, varå sedermera bestämmelserna under b) komma i tillämpning.

Det kan inträffa, att en taxeringsenhet är fördelad på olika ad-

Det kan inträffa, att en taxeringsenhet är fördelad på olika ad-

Kungl. Maj:ts förslag:

ministrativa områden, inom vilka menighet äger beskattningsrätt, eller att en del av taxeringsenheten faller inom och en annan del utom särskilt sådant område, såsom i fråga om municipalsamhällen ofta är fallet. Administrativa områden, som här avses, äro stad, köping, municipalsamhälle, landskommun, kyrkoförsamling, skoldistrikt, tingslag och väghållningsdistrikt. Där taxeringsenhet på sådant sätt tillhör olika administrativa områden, måste taxeringsvärdet i enlighet härmed uppdelas. Vid en dylik uppdelning bör naturligtvis å varje del av taxeringsenheten läggas det värde, som med hänsyn till dess storlek och beskaffenhet i övrigt å den kan anses skäligen belöpa av värdet å det hela. Vad nu är sagt äger tillämpning ej blott då fastighet sträcker sig över gränsen till administrativt område utan jämväl då till en fastighet hör utjord, urfjäll eller annan för sig liggande äga, som tillhör annat dylikt område än fastigheten i övrigt. Förutsättning för att en uppdelning av taxeringsvärdet skall vidtagas är emellertid, att fastighetens uppdelning på olika administrativa områden är grundad på jordeboken eller annat i laga ordning meddelat beslut, t. ex. förordnande om municipalsamhälle, skoldistrikt eller dylikt. Där sådan i laga ordning meddelad bestämmelse om fastighetens samhörighet med olika administra-

Utskottets förslag:

ministrativa områden, inom vilka menighet äger beskattningsrätt, eller att en del av taxeringsenheten faller inom och en annan del utom särskilt sådant område, såsom i fråga om municipalsamhällen ofta är fallet. Administrativa områden, som här avses, äro municipalsamhälle, kyrkoförsamling, skoldistrikt, tingslag och väghållningsdistrikt. Där taxeringsenhet på sådant sätt tillhör olika administrativa områden, måste taxeringsvärdet i enlighet härmed uppdelas. Vid en dylik uppdelning bör naturligtvis å varje del av taxeringsenheten läggas det värde, som med hänsyn till dess storlek och beskaffenhet i övrigt å den kan anses skäligen belöpa av värdet å det hela. Vad nu är sagt äger tillämpning ej blott då fastighet sträcker sig över gränsen till administrativt område utan jämväl då till en fastighet hör utjord, urfjäll eller annan för sig liggande äga, som tillhör annat dylikt område än fastigheten i övrigt.

Fastigheter, som ligga i olika kommuner, utgöra alltid skilda taxeringsenheter. Om således en kameral enhet är uppdelad på olika kommuner, utgör den del, som faller inom varje kommun, särskild taxeringsenhet. Förutsättning för att detta skall anses vara händelsen är emellertid, att fastighetens uppdelning på olika kommuner är grundad på jordeboken eller annat i laga ordning

Kungl. Maj:ts förslag:

tiva områden saknas och blott en geografisk oregelbundenhet föreligger, såsom om en i jordeboken såsom enhet upptagen fastighet har äga enklaverad inom annat administrativt område eller sträcker sig över gräns mellan sådana områden, där är fastigheten att anse såsom i sin helhet tillhörande det administrativa område, i vilket den enligt jordebok eller annat behörigt förordnande skall ingå, och någon uppdelning av värdet ifrågakommer då icke.

Utskottets förslag:

meddelat beslut. Där sådan i laga ordning meddelad bestämmelse om fastighetens samhörighet med olika kommuner saknas och blott en geografisk oregelbundenhet föreligger, såsom om en i jordeboken såsom enhet upptagen fastighet har äga enklaverad inom annan kommuns område eller sträcker sig över gräns mellan olika kommuner, där är fastigheten att anse såsom i sin helhet tillhörande den kommun, i vilken den enligt jordebok eller annat behörigt förordnande skall ingå.

Därest flera kamerala enheter tillsammans utgöra en taxeringsenhet, skall fastighetsbeteckningen för varje sådan kameral enhet i taxeringslängden angivas.

Vid 6 §.

Med fastighets värde efter ortens pris (allmänna saluvärdet) förstås det belopp, som en förständig köpare kan antagas vilja betala för fastigheten, om den tänkes såld inom den kundkrets, som för en dylik egendom kan antagas vara att påräkna, och köpt för ett med hänsyn till fastighetens beskaffenhet lämpligt utnyttjande.

Härav följer, att köpeskilling, som under senare tid faktiskt betalats för en viss fastighet, icke får utan vidare anses som ett exakt uttryck för det allmänna saluvärdet. Frånsett det att köpeskillingen kan hava påverkats av särskilda förhållanden såsom släktskap, affektionsvärde och dylikt, kan densamma vara ett topppris eller ett bottenpris, som ingalunda motsvarar det allmänna saluvärdet. Sådant kan föranledas av vid tiden för försäljningen rådande abnorma konjunkturer å fastighetsmarknaden, av särskilt tvingande skäl till försäljning eller köp vid en viss tidpunkt, av ett obetänksamt ingånget avtal m. m. dylikt. Först om ett något så när tillräckligt antal olika försäljningar föreligga, om

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 7 saml. 30 häft. (Nr 36.)

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

vilka anledning ej finnes antaga, att ovidkommande omständigheter inverkat å prisbildningen, kan ur dem dragas en tillförlitlig slutsats angående det allmänna saluvärdet. Detta värde är sålunda att förstå såsom ett normalt värde i handel ochandel, icke såsom beloppet av en i visst fall för en viss fastighet faktiskt betald köpeskilling.

Härmed är emellertid faktiskt betald köpeskillings betydelse såsom uppskattningsgrund för det allmänna saluvärdet ingalunda förringad. Men sådan köpeskilling kan och bör underkastas undersökning, om den må anses avvika från det normala värdet i handel ochandel; och där så är fallet, bör taxeringsvärdet därefter lämpas. Därför måste taxeringsmyndigheten vid taxeringsvärdets åsättande taga hänsyn jämväl till andra förhållanden, som kunna tjäna till ledning vid värdesättningen. I detta hänseende hänvisas taxeringsmyndigheten till de *enhetsvärden*, som kunna hava föreslagits i den ordning, som i 4 § förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid allmän fastighetstaxering år 1922 närmare omförmäles, samt till fastighetens avkastning och andra kända förhållanden, som kunna tjäna till ledning för bedömning av dess allmänna saluvärde. Taxeringsvärdet bör därefter framgå såsom resultat av ett överbäggande av samtliga dessa förhållanden.

Vid värdesättningen skall taxeringsmyndigheten noga beakta, om och i vilken omfattning ökning eller minskning i värdet för viss fastighet i förhållande till andra fastigheter i orten bör äga rum till följd av förhållanden, som äro för den fastigheten säregna, såsom

beträffande jordbruksfastighet:

fastighetens storlek och läge samt mer eller mindre goda eller dåliga avsättnings- och användningsförhållanden;

ägornas inbördes läge och därav föranledda mer än vanligt goda eller svåra brukningsförhållanden samt om fastigheten är i synnerligt god hävd eller är vanhävdad och förfallen;

åbyggnadernas beskaffenhet, om de skilja sig från i orten vanligt medelbestånd, d. v. s. om å fastigheten finnes förnämligare bostadsbyggnad eller eljest ovanligt goda åbyggnader eller om åbyggnaderna äro olämpliga, förfallna eller otillräckliga;

särskilda naturtillgångar eller förmåner, som kunna finnas å fastigheten, såsom vattenfall, torvmosse, ej inmutningsbara fyndigheter, jaktmarker, fiskevatten och dylikt, för såvitt samma naturtillgång eller förmån ej är av beskaffenhet att efter ty under 5 § sägs böra särskilt taxeras;

Kungl. Maj:ts förslag:

servitut eller annan *rättighet av sakrättslig art* till förmån eller last för fastigheten;

med mera sådant;

beträffande annan fastighet:

fastighetens läge med därav följande större eller mindre möjligheter i fråga om dess utnyttjande, exempelvis för tomt i stad: om inskränkningar gälla i rätten till dess bebyggande, om den ligger i stadens affärscentrum eller i yttre område, om den ligger vid huvudgata eller bigata, om den är hörntomt eller mellantomt o. s. v.; för industrifastighet, upplagsplats, stenbrott, grustäkt och dylikt: om den äger bättre eller sämre tillgång till erforderliga kommunikationer o. s. v.;

markens naturliga beskaffenhet och därav följande större eller mindre lämplighet för ett förmånligt tillgodogörande, exempelvis om tomtmark företer synnerligen goda eller dåliga grundläggningsförhållanden, om stenbrott, grustäkt och dylikt för sitt utnyttjande erbjuder större eller mindre av naturförhållandena förorsakade svårigheter o. s. v.;

servitut eller annan *rättighet av sakrättslig art* till förmån eller last för fastigheten;

med mera sådant.

Utskottets förslag:

servitut eller annan *liknande rättighet* till förmån eller last för fastigheten;

med mera sådant.

servitut eller annan *liknande rättighet* till förmån eller last för fastigheten;

med mera sådant.

Om två eller flera fastigheter, vilka äro belägna i skilda kommuner, därest de hade varit belägna i samma kommun skulle hava utgjort gemensam taxeringsenhet, bör taxeringen verkställas, som om detta varit förhållandet och det skolat angivas, huru stor del av taxeringsvärdet som belöpt å vad som faller inom varje särskild kommun.

Vad nu sagts om fastighets uppskattning efter allmänna saluvärdet gäller icke *skogsmark* och *därå växande skog*. Dessa skola upptagas till de värden, de kunna anses äga vid ett efter rationella grunder bedrivit skogsbruk, och skall denna uppskattning ske efter den särskilda instruktion, som finnes dessa anvisningar bilagd. Till skogsmarkens sålunda uppskattade värde lägges i förekommande fall värdet av bete, som ägaren kan jämsides med rationellt skogsbruk tillgodogöra sig å skogsmarken.

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

Vid uppskattning av frälseränta bör densamma beräknas utgå med det belopp, vartill räntan uppgått enligt nästföregående års markegång; dock att, där räntan i enlighet med 14 § i Kungl. Maj:ts kungörelse den 11 maj 1855 utgår efter medelmarkegångspris, detta senare bör läggas till grund för beräkning av räntans belopp.

Har vid uppskattning av fast egendom hänsyn tagits till förekomsten av andra naturtillgångar än träd och inmutningsbara kol- eller mineralfyndigheter, skall dessas beräknade värde i taxeringslängden antecknas.

Vid 8 §.

I *jordbruksvärde* skola inräknas jordägaren tillhöriga mangårdsbyggnader och driftsbyggnader för jordbruk med binärningar eller skogsbruk. Tillhöra dylika byggnader annan än jordägaren, skall värdet å dem likaledes utföras såsom jordbruksvärde. Till mangårdsbyggnader hänföras bostadsbyggnad för ägare eller brukare med tillhörande s. k. ekonomibyggnader ävensom byggnader, uppförda för ägares eller brukares bekvämlighet och trevnad, såsom lusthus, bad- och båthus, stall för lyxhästar, jaktstuga och dylikt. Till driftsbyggnader räknas dels byggnader för personal, som är eller varit anställd i och för jordbruket med binärningar eller skogsbruket, såsom förvaltar- eller inspektorsbyggnad, drängstuga, statare- eller statorpsbyggnader, bostad för skogvaktare och annan skogspersonal, dels ock för själva driften avsedda byggnader, såsom stall, ladugård, ladu- och logbyggnader, smedja och dylikt, ävensom byggnader, avsedda för sådan verksamhet, som är att hänföra till jordbrukets binärningar.

På sätt instruktionen för uppskattning av skogsmark och växande skog utvisar, skall vid bestämmande av skogsmarkens värde hänsyn ej tagas till värdet å impediment eller annan till skogsbörd ej duglig mark. Eventuellt värde å dylik mark skall alltså beräknas vid värdesättningen av den till fastigheten hörande mark, som ej värdesättes såsom skogsmark.

Tomt- och industrivärde förefinnes i allmänhet blott å sådana jordbruksfastigheter, som äro belägna i närheten av större städer eller i tillväxt varande industri- och järnvägssamhällen. Men även närbelägenhet till gruv- och vattenkraftsanläggningar, badortsanläggningar och andra sådana företag kan medföra ett mervärde av ifrågavarande art. I den mån utvecklingen å en dylik ort fortskrider, behöver närbelägen, därför lämpad mark tagas i anspråk för nya bostäder, industriella anlägg-

Kungl. Maj:ts förslag:

ningar med mera. Där en sådan utveckling framträtt, har den mark, som kan antagas komma att därvid bliva föremål för användning, utöver jordbruksvärdet ett värde, som bör särskilt för sig angivas. Understundom kan ock vattenfall eller brytningsvärdig fyndighet grundlägga ett liknande mervärde, som jämväl bör upptagas såsom tomt- och industrivärde, där ej naturtillgången i fråga är av beskaffenhet att böra taxeras såsom annan fastighet.

Tomt- och industrivärde utgör skillnaden mellan markens jordbruksvärde och vad den skulle kunna i allmänna marknaden betinga, om den såldes för byggnadsändamål eller för industriellt utnyttjande. Uppskattningen av detta värde får grundas å de i varje särskilt fall föreliggande faktiska förhållanden, som kunna tjäna till ledning för värdesättningen.

Därest tomt- och industrivärde belöper allenast å viss del eller vissa delar av en fastighet, bör sådan del eller sådana delar till läge och storlek angivas i vederbörande längd. Befinnes fastighet till särskilda områden hava olika tomt- och industrivärden, skall likaledes sådant i längden angivas.

Vid uppskattning av *markvärde* å *annan fastighet* har taxeringsmyndigheten att taga hänsyn *utom* till de ovan i anvisningarna vid 6 § angivna förhållanden *jämväl till det värde, som kan hava åsatts marken vid* den uppskattning av mark i och för framdeles skeende taxering till jordvärde- eller jordräntestegrings-skatt, som ägt rum på grund av förordningen den 28 maj 1920.

År å *annan fastighet* mark och byggnad i samme ägares hand, skall *byggnadsvärdet* utföras med det belopp, som utgör skillnaden mellan

Utskottets förslag:

Tomt- och industrivärde utgör alltså den del av *taxeringsvärdet*, som tillkommer mark utöver jordbruksvärde på grund därav, att den kan tillgodogöras för annat ändamål än jordbruk med *binärningar* eller skogsbruk, såsom för bostadsbyggnader, *industriella anläggningar* och dylikt, och sålunda betingar ett högre försäljningspris, än om den skulle användas endast för jordbruk.

Vid uppskattning av *markvärde* å *annan fastighet* har taxeringsmyndigheten att taga hänsyn till de ovan i anvisningarna vid 6 § angivna förhållanden; och bör *jämväl beaktas det material, som återfinnes i längden* över den uppskattning av mark i och för framdeles skeende taxering till jordvärde- eller jordräntestegrings-skatt, som ägt rum på grund av förordningen den 28 maj 1920.

Kungl. Maj:ts förslag:

fastighetens allmänna saluvärde i dess helhet och markvärdet jämte eventuellt parkvärde.

Parkvärde torde endast undantagsvis förekomma. I allmänhet lärrer å fastighet, som skall såsom annan fastighet taxeras, mera sällan förekomma växande träd eller anläggning, som ej är att hänföra till byggnad, av den betydighet, att fastighetens värde i allmänna marknaden därigenom i någon väsentligare grad påverkas. Men om å fastigheten finnes trädbestånd eller till byggnad ej hänförlig anläggning, exempelvis en mera avsevärd trädgård eller park, och denna förmån kan anses i avsevärd mån inverka på fastighetens allmänna saluvärde, bör särskilt värde — parkvärde — därå sättas. *Emellertid bör alltid tillses, att summan av de särskilda värden, som vid taxeringen åsättas, kommer att motsvara allmänna saluvärdet för fastigheten i dess helhet.*

Utskottets förslag:

Parkvärde torde endast undantagsvis förekomma. I allmänhet lärrer å fastighet, som skall såsom annan fastighet taxeras, mera sällan förekomma växande träd eller anläggning, som ej är att hänföra till byggnad, av den betydighet, att fastighetens värde i allmänna marknaden därigenom i någon väsentligare grad påverkas. Men om å fastigheten finnes trädbestånd eller till byggnad ej hänförlig anläggning, exempelvis en mera avsevärd trädgård eller park, och denna förmån kan anses i avsevärd mån inverka på fastighetens allmänna saluvärde, bör särskilt värde — parkvärde — därå sättas.

Emellertid bör alltid tillses, att summan av de särskilda värden, som vid taxeringen åsättas, kommer att motsvara allmänna saluvärdet för fastigheten i dess helhet.

Instruktion

för värdesättning å skogsmark och växande skog.

1. Särskilda värden skola beräknas för skogsmark och växande skog.

A. Skogsmark.

2. Skogsmark skall värdesättas efter arealen av till skogsbörd duglig mark och dennas normala avkastningsförmåga.

I arealen inräknas icke mossar, myrar, kärr, berg, fjällmark och annan till skogsbörd ej duglig mark, utan skall sådan marks eventuella värde medräknas vid värdesättning av fastigheten i övrigt.

Skogsmarkens normala avkastningsförmåga skall beräknas efter den årliga avkastning, som anses kunna erhållas vid ett efter rationella grunder bedrivet skogsbruk och under antagande att marken vore beväxt med ett tillfredsställande samt å behöriga åldrar fördelat virkesförråd (normal skogstillgång). Vid uppskattningen av markens normala avkastningsförmåga tages alltså ej hänsyn till om normal skogstillgång därå faktiskt föreligger eller ej.

Till avkastningen skall räknas jämväl virke, som användes till husbehov. Finnes å den till skogsbörd dugliga marken bete, som jämsides med rationellt skogsbruk kan av ägaren tillgodogöras, bör värdet därå, särskilt angivet, tilläggas markens värde såsom skogsproducerande.

Finnes å hagmark eller betesmark skog, som kan inverka å värdesättningen av egendomens växande skog, bör marken uppskattas såsom skogsmark, varefter betesvärdet tillägges. Om åter å hag- eller betesmarken betestillgången är det väsentliga och skogsproduktionen av underordnad betydelse, bör marken icke upptagas såsom skogsmark.

Ljungmark och annan utmark, som av ålder ligger skoglös, må, även om den kan anses lämpa sig för skogsproduktion, dock icke upptagas såsom skogsmark, så framt den ej redan blivit föremål för skogsodling eller är för skogsproduktivt ändamål avsedd.

3. *Arealen* av till skogsbörd duglig mark beräknas: vad angår statens och andra allmänna skogar efter därom av domänstyrelsen meddelade eller eljest tillgängliga officiella uppgifter; vad angår enskilda skogar under ordnad hushållning med tillgängliga och tillförlitliga hus-

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

hållningsplaner efter uppgifter i hushållningsplanerna; samt vad angår övriga skogar med ledning av uppgifter från jordregistret, ekonomiska kartverk eller andra offentliga handlingar, så ock efter ingivna deklaraationer och andra upplysningar, som kunna införskaffas.

4. *Den normala årliga virkesavkastningen* uppskattas i kubikmeter fast mått per hektar efter markens virkesproducerande förmåga (bonitet). Boniteten angives såsom en hela skogen i fråga omfattande medelbonitet, som kan infogas i någon av de å bifogade tabell I upptagna bonitetsklasser. Förefinnes för skogen tillförlitlig hushållningsplan, angivande skogsmarkens olika boniteter eller innehållande andra uppgifter, varav markens normala produktionsförmåga kan bedömas, sker uppskattningen av medelboniteten med ledning därav. Saknas dylika uppgifter, uppskattas produktionsförmågan med ledning av vad som kan anses vara känt om skogsmarken i fråga, jämfört med medelboniteten å trakten i övrigt.

5. *Värdet i penningar* av den sålunda uppskattade årliga virkesavkastningen beräknas efter virkets nettovärde per kubikmeter å rot enligt de pris, som för liknande sortiment under de senaste åtta åren i genomsnitt varit å orten gällande. Finnes för skogen i fråga ordnad bokföring tillgänglig, må densamma läggas till grund för prissättningen under förutsättning, att det uttagna virket och de bokförda prisen varit av ordinär beskaffenhet. Saknas ordnad bokföring för skogen eller hava för det genomsnittliga prisläget representativa virkesförsäljningar ej förekommit eller anses de bokförda prisen icke kunna läggas till grund för beräkningen, uppskattas rotvärdet med hänsyn till avverkningens sammansättning av olika sortiment, allmänt rådande virkespris, omkostnader för avverkning och transport m. m. Det sålunda funna värdet jämkas till den av prisklasserna å tabell I, som ligger närmast.

6. Från värdet av den enligt ovan angivna grunder beräknade avkastningen skall avdragas en fjärdedel för kostnader för skogens vård, förvaltning, bevakning, väg- och byggnadsunderhåll, skogskultur, skyddsdikning, skogsindelning, skatter m. m. Vad därefter återstår lägges till grund för värdesättningen å skogsmarken sålunda, att *markvärdet per hektar sättes till tre gånger den reducerade årsavkastningen*. Till underlättande av värdeberäkningen hänvisas till tabell I, som angiver markvärdet per hektar vid de olika kombinationer mellan bonitetsklass och virkespris, som kunna antagas förekomma vid de i punkterna 4 och 5 angivna uppskattningar.

För skyddsskog eller annan därmed jämförlig skog, som på grund av gällande lagstiftning eller rådande svåra naturförhållanden måste

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

skötas i skyddssyfte med anlitande för skogens vård och underhåll av en osedvanligt stor del av den alstrade avkastningen, må avdraget för kostnader efter prövning i varje särskilt fall och med angivande av skälen höjas, dock ej till mer än hälften av den beräknade normala avkastningen. I sådant fall kan icke tabellen användas, utan särskild värdeberäkning måste göras.

B. Växande skog.

7. Växande skog skall — oavsett om avverkningsrätt till densamma upplåtits eller ej — värdesättas med hänsyn till det skick, vari den faktiskt befinner sig, och den avkastning, som för framtiden därur kan uttagas under förutsättning av ett rationellt riktigt tillgodogörande. Därest skogen innehåller ett sådant på behöriga åldrar fördelat virkesförråd, att den beräknade normala avkastningen genast kan uthålligt uttagas och sålunda normal skogstillgång förefinnes, sättes värdet å den växande skogen till 13.67 gånger den enligt punkt 6 reducerade årsavkastningen. I fråga om denna värdeberäkning hänvisas till tabell I, som jämväl angiver den växande skogens värde per hektar vid normal skogstillgång för samma kombinationer, som upptagits i fråga om markvärdet. Emellertid läser endast sällan förekomma, att skogstillgången kan anses vara normal. Antingen kan den virkesavkastning, som rationellt bör uttagas ur det förhandenvarande virkesförrådet, understiga den normala, såsom förhållandet är vid utglesnade eller vanskötta skogar med allmän virkesbrist eller vid välskötta skogar med brist å moget virke. Där så är fallet, skall det för normal skogstillgång angivna skogsvärdet jämkas nedåt till 0.9, 0.8, 0.7 o. s. v. av det normala (relativ skogstillgång). Eller ock kan skogsbeståndet till följd av mer än vanligt god slutenhet eller av jämförelsevis stor tillgång på moget virke tidvis medgiva större avverkning eller uttagandet av dyrbarare dimensioner än som för normal avkastning bör beräknas. I sådant fall jämkas skogsvärdet uppåt till 1.1, 1.2, 1.3 o. s. v. av det normala (relativ skogstillgång). För skogar med i god hushållningsplan fastställd avverkning må dylik jämkning av skogsvärdet ske med stöd av den i planen beräknade avkastningen. För skogar, där hushållningsplan saknas eller anses mindre tillfredsställande, sker jämkningen med stöd av vad om skogen är känt i fråga om virkesförrådets beskaffenhet och i vad mån det kan under- eller överstiga vad som ovan angivits såsom normal skogstillgång.

För att underlätta bedömandet av när å en skog förefinnes normal skogstillgång har upprättats bilagda tabell II, som med utgångspunkt *Bihang till riksdagens protokoll 1921. 7 saml. 30 häft. (Nr 36.)* 5

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

från dels den omloppstid, som kan anses vara den för orten vanliga, dels ock markens åsatta bonitet angiver för erforderliga kombinationer den virkesmassa per hektar, som bör å skogen finnas för att skogstillgången skall vara att räkna som normal.

C) Förberedande åtgärder.

8. *Domänstyrelsen* låter för samtliga kronans och andra allmänna skogar, särskilt för varje kommun, uppgöra i enlighet med ovan lämnade föreskrifter avfattade längder, som för varje skog upptaga areal produktiv skogsmark, rotvärdet per kubikmeter å den normala årsavkastningen, medelbonitet, relativ skogstillgång samt uträknat värde å skogsmarken och å den växande skogen såväl per hektar som å skogen i dess helhet. Dessa längder grundas å de handlingar, som beträffande skogen i fråga kunna finnas hos domänstyrelsen tillgängliga, och de ytterligare upplysningar, som domänstyrelsen för visst fall kan finna nödigt införskaffa. Där särskilda förhållanden anses föranleda, att hushållningsplaner eller räkenskaper över skogsavkastningen bära vid beräkningen frångås, exempelvis om hushållningsplanen anses mindre tillfredsställande eller det försålda virkets sortimentssammansättning och beskaffenhet i övrigt eller det erhållna priset ej kan anses giva ett gott uttryck för den vid medellång omloppstid erhållna avkastningens värde å rot m. m. dylikt, bör sådant i längden angivas. Längderna skola vara till länsstyrelsen i vederbörande län insända senast den 1 september 1921.

9. *Länsstyrelsen* låter i den omfattning, som anses nödig, genom skogssakkunnig person kommunvis uppgöra dylika längder för sådana enskilda skogar inom länet, för vilka tillfredsställande hushållningsplaner finnas tillgängliga eller av ägaren i erforderliga delar tillhandahållas. Dessa längder bära vara färdiga senast den 1 september 1921.

10. Vid det sammanträde, som hålles inför länsstyrelsen eller landskamreraren enligt 4 § i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid allmän fastighetstaxering år 1922, skall genom länsstyrelsens försorg dels lämnas en sammanfattande redogörelse för de genomsnittliga rotvärden per kubikmeter, de medelboniteter samt den relativa skogstillgång, som finnas upptagna i de genom domänstyrelsen och länsstyrelsen uppgjorda längderna över allmänna och enskilda skogar inom länet, dels framläggas förslag till så kallad hjälptabell, upptagande de delar av de för hela riket utarbetade tabellerna I och II, som anses bära komma till användning vid taxeringen inom länet, ävensom till de mera speciella anvisningar om taxeringens verkställande, som kunna

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

finnas erforderliga för en riktig tillämpning av de föreskrivna taxeringsgrunderna, såsom om virkesprisens beräkning med hänsyn till olika utdrivningsförhållanden, olika flottnings- eller andra transportkostnader, olika grovlek och därav betingat olika värde å det virke, som kan regelmässigt utvinnas å en viss bonitet, m. m. dylikt. Avser sammanträdet överläggning angående taxeringen inom allenast viss del av länet, skola redogörelsen samt förslagen till hjälptabell och till speciella anvisningar därefter lämpas. Efter överläggning om de sålunda framlagda förslagen skall å mötet fastställas hjälptabell och lämnas nödiga speciella anvisningar om taxeringens verkställande.

D) Beskattningsnämnderna.

11. Länsstyrelsen ombesörjer att de i punkterna 8 och 9 avsedda längderna ävensom den hjälptabell och de speciella anvisningar, som blivit fastställda vid det i punkt 10 omförmälda sammanträde, tillhandahållas de beskattningsnämnder, som därav kunna vara i behov. På sätt i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid allmän fastighetstaxering år 1922 är stadgat, har därefter vederbörande nämnd att granska och föreslå, respektive fastställa taxeringsvärdena å de allmänna och enskilda skogar, som finnas upptagna i ovan omförmälda längder, därvid nämnden, om den finner anledning att avvika från de i längden upptagna värdena, skall särskilt angiva de skäl, som föranlett avvikelsen. Vid taxering av de skogar, som ej finnas upptagna i längd, har nämnden att tillämpa de i denna instruktion angivna grunder och sålunda för varje sådan skog beräkna areal produktiv skogsmark, den normala årsavkastningens värde per kubikmeter å rot, medelbonitet, relativ skogstillgång samt därå grundade värden å skogsmark och växande skog. Uppskattningen bör dels, där så ske kan, företagas under jämförelse med sådana i trakten belägna allmänna eller enskilda skogar, av vilka ledning vid uppskattningen kan hämtas, och dels grundas å inhämtade upplysningar eller vad eljest är känt angående ovan angivna förhållanden jämte skogens läge i förhållande till flottled och avsättningsort, förekomsten av virke i olika åldrar, skogens slutenhet m. m. dylikt. Vid taxeringen äger nämnden åtnjuta biträde av skogssakkunnig person, som länsstyrelsen ställer till nämndens förfogande.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

Tabell I, utvisande markens samt den växande skogens värde per hektar vid olika avkastningsförmåga och virkespris.

Övre raden (med vanlig stil) angiver *markvärde*, nedre raden (med kursiv stil) angiver *virkesvärde*.

Virkesavkastningens genomsnittliga rotvärde per km. Kronor.	Markens normala avkastningsförmåga per hektar i kubikmeter fast mått (bonitet)															
	0.5	1.0	1.5	2.0	2.5	3.0	3.5	4.0	4.5	5.0	5.5	6.0	6.5	7.0	7.5	8.0
	Markvärde samt virkesvärde vid normal skogstillgång, kronor per hektar															
1	1	2	3	4	6	7	8	9	10	11	12	13	15	16	17	18
	5	10	15	21	26	31	36	41	46	51	56	62	67	72	77	82
2	2	4	7	9	11	13	16	18	20	22	25	27	29	31	34	36
	10	21	31	41	51	62	72	82	92	103	113	123	133	144	154	164
3	3	7	10	13	17	20	24	27	30	34	37	40	44	47	51	54
	15	31	46	62	77	92	108	123	138	154	169	185	200	215	231	246
4	4	9	13	18	22	27	31	36	40	45	49	54	58	63	67	72
	21	41	62	82	103	123	144	164	185	205	226	246	267	287	308	328
5	6	11	17	22	28	34	39	45	51	56	62	67	73	79	84	90
	26	51	77	103	128	154	179	205	231	256	282	308	333	359	384	410
6	7	13	20	27	34	40	47	54	61	67	74	81	88	94	101	108
	31	62	92	123	154	185	215	246	277	308	338	369	400	431	461	492
7	8	16	24	31	39	47	55	63	71	79	87	94	102	110	118	126
	36	72	108	144	179	215	251	287	323	359	395	431	466	502	538	574
8	9	18	27	36	45	54	63	72	81	90	99	108	117	126	135	144
	41	82	123	164	205	246	287	328	369	410	451	492	533	574	615	656
9	10	20	30	40	51	61	71	81	91	101	111	121	132	142	152	162
	46	92	138	185	231	277	323	369	415	461	508	554	600	646	692	738
10	11	22	34	45	56	67	79	90	101	112	124	135	146	157	169	180
	51	103	154	205	256	308	359	410	461	513	564	615	666	718	769	820
11	12	25	37	49	62	74	87	99	111	124	136	148	161	173	186	198
	56	113	169	226	282	338	395	451	507	564	620	677	733	789	846	902
12	13	27	40	54	67	81	94	108	121	135	148	162	175	189	202	216
	62	123	185	246	308	369	431	492	554	615	677	738	800	861	923	984
13	15	29	44	58	73	88	102	117	132	146	161	175	190	205	219	234
	67	133	200	267	333	400	466	533	600	666	733	800	866	933	1 000	1 066
14	16	31	47	63	79	94	110	126	142	157	173	189	205	220	236	252
	72	144	215	287	359	431	502	574	646	718	790	861	933	1 005	1 077	1 148
15	17	34	51	67	84	101	118	135	152	169	186	202	219	236	253	270
	77	154	231	308	384	461	538	615	692	769	846	923	1 000	1 077	1 153	1 230
16	18	36	54	72	90	108	126	144	162	180	198	216	234	252	270	288
	82	164	246	328	410	492	574	656	738	820	902	984	1 066	1 148	1 230	1 312
17	19	38	57	76	96	115	134	153	172	191	210	229	249	268	287	306
	87	174	261	349	436	523	610	697	784	871	959	1 046	1 133	1 220	1 307	1 394
18	20	40	61	81	101	121	142	162	182	202	223	243	263	283	304	324
	92	185	277	369	461	554	646	738	830	923	1 015	1 107	1 200	1 292	1 384	1 476
19	21	43	64	85	107	128	150	171	192	214	235	256	278	299	321	342
	97	195	292	390	487	584	682	779	877	974	1 071	1 169	1 266	1 364	1 461	1 558
20	22	45	67	90	112	135	157	180	202	225	247	270	292	315	337	360
	103	205	308	410	513	615	718	820	923	1 025	1 128	1 230	1 333	1 435	1 538	1 640
21	24	47	71	94	118	142	165	189	213	236	260	283	307	331	354	378
	108	215	323	431	538	646	754	861	969	1 077	1 184	1 292	1 399	1 507	1 615	1 722
22	25	49	74	99	124	148	173	198	223	247	272	297	322	346	371	396
	113	226	338	451	564	677	789	902	1 015	1 128	1 241	1 353	1 466	1 579	1 692	1 804
23	26	52	78	103	129	155	181	207	233	259	285	310	336	362	388	414
	118	236	354	472	590	707	825	943	1 061	1 179	1 297	1 415	1 533	1 651	1 769	1 886
24	27	54	81	108	135	162	189	216	243	270	297	324	351	378	405	432
	123	246	369	492	615	738	861	984	1 107	1 230	1 353	1 476	1 599	1 722	1 845	1 968
25	28	56	84	112	141	169	197	225	253	281	309	337	366	394	422	450
	128	256	384	513	641	769	897	1 025	1 153	1 282	1 410	1 538	1 666	1 794	1 922	2 050

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

Tabell II, för bedömande av normala skogstillgångens storlek & olika boniteter.

Om- lopps- tid År	Massa- till- växt %	Virkesavkastning per hektar i kubikmeter															
		0.5	1.0	1.5	2.0	2.5	3.0	3.5	4.0	4.5	5.0	5.5	6.0	6.5	7.0	7.5	8.0
		Härför behövt virkesförråd per hektar i kubikmeter															
60	5.0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160
80	3.7	14	27	41	54	68	81	95	108	122	135	149	162	176	189	203	216
100	3.0	17	33	50	67	83	100	117	133	150	167	183	200	217	233	250	267
120	2.4	21	42	63	83	104	125	146	167	188	208	229	250	271	292	—	—
140	2.0	25	50	75	100	125	150	175	200	225	250	275	300	—	—	—	—

Kungl. Maj:ts förslag:

Hjälpstabell vid fastighetstaxering av skogar i N. N. taxeringsdistrikt
år 1922.

Extrakt ur tabell I och II.

Virkes- avkast- ningens genom- snittliga rotvärde per kbm. Kronor	Markens normala avkastningsförmåga per hektar i kubikmeter fast mått (bonitet)										Anvisningar	
	0.5	1.0	1.5	2.0	2.5	3.0	3.5	4.0	4.5	5.0		
	Markvärde samt virkesvärde vid normal skogstillgång Kronor per hektar											
6	7 31	13 62	20 92	27 123	34 154	40 185	47 215	54 246	61 277	67 308	Markvärde Virkesvärde	Dyra drivnings- och flott- ningsförhållanden; hu- vudsaktigen kläna di- mensioner kunna pro- duceras.
7	8 36	16 72	24 103	31 144	39 179	47 215	55 251	63 287	71 323	79 359	Markvärde Virkesvärde	
8	9 41	18 82	27 123	36 164	45 205	54 246	63 287	72 328	81 369	90 410	Markvärde Virkesvärde	
9	10 46	20 92	30 138	40 185	51 231	61 277	71 323	81 369	91 415	101 461	Markvärde Virkesvärde	Medelgrov virke och me- delgoda avsättningsför- hållanden.
10	11 51	22 103	34 154	45 205	56 256	67 308	79 359	90 410	101 461	112 513	Markvärde Virkesvärde	
11	12 56	25 113	37 169	49 226	62 282	74 338	87 395	99 451	111 507	124 564	Markvärde Virkesvärde	
12	13 62	27 123	40 185	54 246	67 308	81 369	94 431	108 492	121 554	135 615	Markvärde Virkesvärde	Goda eller utmärkta av- sättningsförhållanden; grov, dyrbart virke kan produceras.
13	15 67	29 133	44 200	58 267	73 333	88 400	102 466	117 533	132 600	146 666	Markvärde Virkesvärde	
14	16 72	31 144	47 215	63 287	79 359	94 431	110 502	126 574	142 646	157 718	Markvärde Virkesvärde	
Kubikmeter per hektar												
	17	33	50	67	83	100	117	133	150	167	Vid 100-årig omloppstid (3 % tillväxt) fordras vidstående ungefärliga virkes- förråd per hektar för att få full av- kastning (normal skogstillgång).	

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

Exempel:

Exempel: Ett hemman innehåller enligt taxeringslängden 40 hektar, därav 10 hektar åker och tomtmark samt 30 hektar skogsmark. Åker och tomtmark hava ansetts böra uppskattas efter ett enhetsvärde av 1,000 kronor per hektar, alltså till 10,000 kronor. Med hänsyn till skogens läge och normala avkastningsförmåga hava rotvärdes-siffran 12 och bonitetssiffran 3 ansetts kunna användas, vadan markvärdet per hektar enligt hjälptabellen blivit beräknat till 81 kronor och således markvärdet å hela arealen till 2,430 kronor. Detta belopp skall ingå i jordbruksvärdet, som alltså blir 12,430 kronor, utjämnat till 12,400 kronor. Den relativa skogstillgången har ansetts motsvara 0.8 av normal skogstillgång. Då enligt hjälptabellen virkesvärdet per hektar vid normal skogstillgång skolat utgöra 369 kronor, blir alltså den faktiska skogstillgångens värde per hektar $369 \times 0.8 = 295$ kronor eller således sammanlagt för hela arealen 8,850 kronor, som utjämnas till 8,800 kronor. Hemmanets hela taxeringsvärde har alltså uppskattats till 21,200 kronor, att upptagas såsom jordbruksvärde med 12,400 kronor och såsom skogsvärde med 8,800 kronor. I taxeringslängdens anmärk-

Exempel:

Exempel: Ett hemman innehåller enligt taxeringslängden 40 hektar, därav 10 hektar åker och tomtmark samt 30 hektar *produktiv* skogsmark. Åker och tomtmark hava ansetts böra uppskattas efter ett enhetsvärde av 1,000 kronor per hektar, alltså till 10,000 kronor. Med hänsyn till skogens läge och normala avkastningsförmåga hava rotvärdes-siffran 7 *kronor per kubikmeter* och bonitetssiffran 3 *kubikmeter per hektar* ansetts kunna användas, vadan markvärdet per hektar enligt hjälptabellen blivit beräknat till 47 kronor och således markvärdet å hela arealen till 1,410 kronor. Detta belopp skall ingå i jordbruksvärdet, som alltså blir 11,410 kronor, utjämnat till 11,400 kronor. Den relativa skogstillgången har ansetts motsvara 0.8 av normal skogstillgång. Då enligt hjälptabellen virkesvärdet per hektar vid normal skogstillgång skolat utgöra 215 kronor, blir alltså den faktiska skogstillgångens värde per hektar $215 \times 0.8 = 172$ kronor eller således sammanlagt för hela arealen 5,160 kronor, som utjämnas till 5,100 kronor. Hemmanets hela taxeringsvärde har alltså uppskattats till 16,500 kronor, att upptagas såsom jordbruksvärde med 11,400 kronor och såsom skogs-

Kungl. Maj:ts förslag:

ningskolumn antecknas siffrorna: 12; 3; 0.8.

Utskottets förslag:

värde med 5,100 kronor. I taxeringslängdens anmärkningskolumn antecknas siffrorna: 7; 3; 0.8

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

dels ock II) följande förslag till

förordning om fastighetstaxering åren 1923 och 1924.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Den taxering av fast egendom, som skall äga rum åren 1923 och 1924, skall verkställas i den ordning, som i förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering finnes stadgad, och skola därvid i stället för de i förordningen nämnda dag om bevillning av fast egendom samt av inkomst meddelade föreskrifter följande särskilda bestämmelser lända till efterrättelse.

2 §.

De vid 1922 års allmänna fastighetstaxering åsatta taxeringsvärden skola oförändrade gälla, dock att nya taxeringsvärden skola åsättas, därest sådana ändrade förhållanden inträffat,

att en taxeringsenhet skall uppdelas i flera taxeringsenheter eller flera taxeringsenheter skola sammanslås till en,

att fast egendoms värde genom eldsvåda, vattenflöde eller av annan dylik anledning eller genom nedrivning av byggnad eller skogsavverkning så nedgått, att förändringen föranleder en minskning av taxeringsvärdet med minst en femtedel,

eller att fast egendoms värde på grund av ny-, till- eller ombyggnad så förhöjts, att ny-, till- eller ombyggnaden föranleder en ökning av taxeringsvärdet med minst en femtedel.

3 §.

Vid åsättande av nya taxeringsvärden enligt 2 § skola de i förordningen om allmän fastighetstaxering år 1922 meddelade föreskrifter lända till efterrättelse, och skall taxeringen verkställas med hänsyn till det allmänna prisläge, som legat till grund för 1922 års taxering.

Stockholm den 10 maj 1921.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Reservationer:

vid 6 §:

av herrar *Wohlin, Ahlmans Olof Olsson, Jonsson* i Hökhult och *Olsson* i Kullenbergstorp, vilka anfört:

»Frågan, huruvida vid taxering av jordbruksfastighet sådan fastighets avkastningsvärde eller saluvärde skall läggas till grund för taxeringen, har sedan lång tid tillbaka varit i olika länder omdebatterad. Spörsmålet har även stor betydelse, ej endast för skatteväsendet, men jämväl från vidsträcktare synpunkter.

Allt sedan besittningsrätten till jordegendom under loppet av förra århundradet frigjordes från äldre inskränkande bestämmelser, och i synnerhet under de senaste årtiondena, har man i de flesta europeiska kulturländer iakttagit, att saluvärdet å jordbruksfastigheter mer eller mindre överstigit dessas avkastningsvärde. Härvid räknas såsom avkastningsvärde nettoavkastningsvärdet efter fastigheternas förhandenvarande och för framtiden beräkneliga avkastningsförmånga. Iakttagelsen har ingalunda endast gjorts i fråga om fastigheter med skog, utan även i fråga om jordbruksfastigheter utan nämnvärda skogstillgångar. Särskilt i avseende å mindre jordbruksfastigheter har skillnaden mellan saluvärdet och avkastningsvärdet varit framträdande. Orsakerna till denna företeelse hava varit föremål för ingående undersökningar och kunna sammanfattas sålunda, att efterfrågan på jordegendom, vilket produktionsmedel endast förefinnes i begränsad utsträckning, under den senaste mansåldern varit mycket betydande, att den starka tillväxten under samma tid av rörligt kapital jämväl medverkat till jordprisens uppstegrande, att grundförbättringar i jordegendomar först under längre tids förlopp inverka på nettoavkastningsvärdets storlek, vilket av köpare till jord ofta förbisetts, att köpare av jord ofta generaliserat mera enstaka fall av högre nettoavkastning, att särskilt köpare av mindre jordbruk, av dessa och andra skäl övervärderat det mindre jordbrukets avkastningsförmåga och undervärderat sin egen och sina familjemedlemmars arbetskraft vid jämförelse med prisen å lejd arbetskraft i den fria marknaden, slutligen att ägandet av jordbruksegendom inom stora

befolkningslager ansetts vara en så betydande förmån att priser betalats därför, som icke stått i relation till avkastningsförmågan. För Sveriges vidkommande kan en viss föreställning vinnas om skillnaden mellan jordbruksegendomars handelsvärde och avkastningsvärde genom jämförelser mellan å ena sidan de räkenskapsresultat för svenska jordbruk, vilka på grundval av bokföringsföreningarnas bokslut och med bidrag av statsmedel sedan flera år tillbaka utarbetas på Kungl. Lantbruksstyrelsens uppdrag, och å andra sidan taxeringsvärdena å samma jordbruk, vilka taxeringsvärden i regel överstigits av saluvärdena.

Det kan nu icke bestridas, att sättet för taxeringen av jordbruksfastigheter för beskattningsändamål utövar inflytande såväl på jordens handelsvärde och skuldsättning som även i viss mån på handeln med jordbruksegendomar. Taxeringsvärden, som överstiga avkastningsvärdena, spela en stor roll vid säljares och köparens bedömande av egendomarnas handelsvärden. Mera sällan läser förekomma, att egendomar säljas till priser, som understiga taxeringsvärdena. Vidare bör erinras om att bondebefolkningens sedvänjor vid hemmanens överlåtande till ny generation numera väsentligen påverkas av taxeringsvärdena. Det gamla bruket, att efterträdaren på gården utlöste medarvingarna efter en lägre överenskommen värdering, har alltmera försvunnit, och ovanligt är numera att utlösningssummorna beräknas lägre än hemmanens taxeringsvärden. Fastmera förekommer allt oftare, att saluvärdet i öppna marknaden lägges till grund för arvsandelarnas beräkning. Taxeringsvärdenas uppskrivning i nivå med handelsvärdena främjar sålunda tendensen till högre köpeskillingar och högre arvsutlösningssbelopp, ej minst för de mindre jordbruken, och bidrager därmed även till ökning av den hypotekariska skuldsättningen för förvärvs- eller besittningsändamål. Då jordbrukets svårigheter under skilda tidsskeden i icke oväsentlig grad berott på denna improduktiva skuldsättning, så kan den moderna, onaturligt omfattande handeln med jordbruksegendomar och spekulationen i sådana egendomar i viss mån ledas tillbaka även till metoderna för jordens taxering.

Det bör ock i detta sammanhang anmärkas, att i England och Frankrike, där den osunda handeln med jordegendomar läser hava haft mindre omfattning än i många andra länder, taxeringen av fast egendom allt hitintills skett med utgångspunkt från jordens avkastningsvärde. Därmed är naturligen icke uteslutet, att icke även andra förhållanden kunna hava varit bidragande härtill. I varje fall upplyses exempelvis i Kungl. Maj:ts proposition nr 191 vid 1920 års riksdag (sid. 113 och följ.), att fastighetsskatten, som numera blivit grunden

för Englands hela kommunala skatteväsen, 'drabbar fastighetens innehavare i proportion till fastighetens årliga värde, som icke beräknas efter fastighetens kapitalvärde utan efter den årliga nettoavkastning, fastigheten kan beräknas ge, om den upplåtes till annan'. Den franska grundskatten, omförmåles i samma proposition, 'fördelas på fastigheterna efter jordens antagna avkastning'. I Preussen vilade grundskattorna också tidigare på 'en taxering en gång för alla av jordens normala nettoavkastning, d. v. s. bruttoavkastningen efter avdrag för driftskostnaderna', men genom den s. k. Miquelska skattereformen i början av 1890-talet vidtogs, jämte andra förändringar, även den ändringen, att, i fråga om skatten å fast egendom, skattefördelningen kan ske efter antingen avkastnings- eller saluvärdet. Gjorda undersökningar i såväl detta som andra mellaneuropeiska länder hava emellertid ådagalagt, att jordens upptaxering efter saluvärdet icke varit till gagn för lantbrukets utveckling.

Vad angår utvecklingen i Sverige, så har denna, såsom känt är, under tidvis starkt motstånd från bondeklassens sida gått i riktning mot upptaxering efter saluvärdet, utan att dock denna princip slagit fullständigt igenom i lagstiftningen. Nu gällande särskilda anvisningar till ledning vid uppskattning av fast egendoms värde fastslå icke uttryckligen vare sig avkastnings- eller saluvärdet såsom norm för taxeringen, utan anvisa i detta hänseende en medelväg, i det att man strävar efter att träffa vad som kallas egendomens 'verkliga värde'. Att detta värde i en mängd fall förutsättes understiga handelsvärdet framgår av flera punkter i anvisningarna, såsom t. ex. då det angives, att hänsyn icke skall tagas till 'omständigheter, som skäligen anses hava inverkat på köpeskillingsbestämmande utöver eller under egendomens verkliga värde', då det stadgas, att värdet av fast egendom skall bestämmas med ledning av 'egendomens vid verkställd värdering för erhållande av lån från hypoteksinrättning antagna värde', och då det föreskrives, att vid bestämmande av egendomens verkliga värde 'avseende icke bör fästas å beskaffenheten av sådana byggnader, som på egendomens avkastning icke hava något egentligt inflytande'. Under de mångåriga förarbetena för den ännu icke genomförda definitiva kommunalskattereformen hava visserligen tvänne framstående sakkunnige, herrar E. von Wolcker och G. V. Eiserman, i likhet med flertalet ämbetsmän under senare tid uttalat sig till förmån för jordbruksfastigheters upptaxering efter saluvärdet. Det är emellertid anmärkningsvärt, att medan herr von Wolcker, som i ett föredrag inför Kungl. Lantbruksakademien den 13 maj 1918 (Kungl. Lantbruksakademiens handlingar och tidskrift 1918, nr 4) mest in-

gående behandlat detta ämne, erkänner den faktiskt bestående skillnaden mellan saluvärde och avkastningsvärde och utförligt uppehåller sig vid de förmenta olägenheterna av taxering efter avkastningsvärdet, herr Eiserman jämte övriga den 25 september 1920 utsedda kommitterade för den föreliggande frågans utredning förklarar (Kungl. Maj:ts proposition nr 214, bil. A, sid. 32), 'att i allmänhet och särskilt beträffande jord på landet torde emellertid avkastningsvärdet och saluvärdet sammanfalla.' Samma uppfattning har av honom upprepade gånger uttalats vid detta ärendes behandling inom bevillningsutskottet. Då man väl får utgå från att de båda ifrågavarande sakkunniga, som under längre tid samarbetat, med jordbruksfastighets avkastningsvärde förstå ett och detsamma, synes det senare påståendet, ehuru väl det är något svävande formulerat, icke utan vidare kunna tagas för gott. Än vidare må erinras om att i den av herr Swartz vid andra särskilda utskottets utlåtande vid nästföregående riksdag fogade reservationen med förslag till kommunalskattelag i 7 § användes uttrycket 'den fasta egendoms verkliga värde' (andra särskilda utskottets utlåtande nr 1, sid. 383) och att anvisningarna till samma paragraf inleddes med ett så lydande stycke: 'Fast egendoms verkliga värde beräknas med hänsyn tagen till de om varje egendom inhämtade upplysningar rörande egendoms storlek, beskaffenhet, läge och avkastning med flera förhållanden, som kunna utöva inflytande på egendoms värde och försäljningspris'. Herr Swartz, i vilkens förslag hela det socialdemokratiska partiet inom båda kamrarna vid voteringarna rörande kommunalskattefrågan förenade sig, formulerade visserligen bestämningsgrunderna för taxering av fast egendom så, att saluvärdet måste få ett stort inflytande på taxeringsvärdet, men han gick dock icke så långt som till att helt och hållet borteliminera avkastningsvärdet bland dessa bestämningsgrunder, utan synes hava ansett att hänsyn, liksom hittills, jämväl borde tagas härtill. Slutligen må nämnas, att under förevarande ärendes behandling inom bevillningsutskottet av herr Eriksson i Grängesberg yrkats, att de i anvisningarna till 7 § intagna orden 'samt om fastigheten är... vanhävdad och förfallen' borde utgå, närmast därför att enligt herr Erikssons i Grängesberg mening jordägare, som vanvårdar sin egendom och låter den förfalla, icke bör erhålla lättnad vid beskattningen. Denna tanke överensstämmer principiellt sett fullständigt med den här företrädde, men konsekvenserna av densamma är tydligen att saluvärdet icke bör få vara ensambestämmande vid fastighetstaxeringen.

Då de grunder, som nu föreslås skola lända till efterrättelse vid allmän fastighetstaxering år 1922, enligt uttalanden från skilda håll för-

menats, åtminstone i väsentliga delar, bliva prejudicierande för taxeringsväsendet för framtiden, önska vi här såsom vår bestämda uppfattning framhålla, att taxeringen av jordbruksfastighet i framtiden icke bör grundas på den av utskottet här tillstyrkta principen, utan man bör fastmera enligt vår mening framdeles sträva mot att, såvitt möjligt, få jordbruksfastigheternas avkastningsvärden lagda till grund för taxeringen. Då vi avstått från att påyrka en sådan ändring i det härvarande förslaget till förordning om allmän fastighetstaxering år 1922, så har detta berott på att man icke för närvarande kan på en gång taga ett sådant steg, särskilt med hänsyn till att bokföringsväsendet inom det svenska jordbruket ännu är outvecklat och att taxering efter avkastningsvärdet ännu så länge icke kan ske utan de av de sakkunniga och av utskottet med rätta framhållna tekniska svårigheterna vid sådant förfarande. Emellertid hålla vi före, att det allmänna saluvärdet icke i så renodlad form, som av utskottet förordas, ensamt bör läggas till grund för den nu åsyftade taxeringen, utan yrka vi här nedan på vissa jämkningar i lagförslagets 6 § samt till denna paragraf fogade anvisningar.

Med anledning av vad sålunda anförts hava vi ansett att 6 § i utskottets förslag bort hava följande lydelse:

6 §.

Taxeringsvärde skall, där ej annat följer av vad nedan stadgas, åsättas till ett belopp, som prövas skäligen svara mot den fasta egendomens avkastning och värde efter ortens pris.

Skogsmark och växande skog skola upptagas till det värde, som de kunna anses äga vid ett efter rationella grunder bedrivet skogsbruk. Finnes å skogsmark därutöver betesvärde, som ägaren kan tillgodogöra sig, varde sådant vid uppskattningen jämväl iakttaget.

Frälseränta uppskattas till tjugu gånger det belopp, varmed räntan beräknas utgå.

(Se vidare anvisningarna.)»;

vid 8 §:

av herrar *Wohlin, Ahlmans Olof Olsson, Jonsson* i Hökhult och *Olsson* i Kullenbergstorp,
vilka anført:

»Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall i jordbruksfastighets taxeringsvärde jämväl inräknas vad som kallas sådan fastighets *tomt- och industri-*

värde, varmed förstås 'det värde, som marken kan äga utöver jordbruksvärdet på grund därav, att den lämpligen kan tillgodogöras för annat ändamål än jordbruk med binäringar eller skogsbruk, såsom för bostadsbyggnader, industriella anläggningar och dylikt'. Enligt vår uppfattning bör emellertid vid taxering av jordbruksfastighet hänsyn icke tagas till att sådan fastighet eller delar därav, därest fastigheten eller delarna av densamma försålles i öppna marknaden, skulle kunna betinga högre pris än vad som svarar mot jordens natur av jordbruksjord. Taxeringsvärdet av jordbruksfastigheter synes oss icke böra höjas, därför att dessa fastigheter eller delar av dem kunna med vinst realiseras genom försäljning till industritomter och dylikt. Om sådan vinst skall beskattas, så bör detta ske i annan form än genom ökad fastighetsbeskattning av den ännu icke försålda jorden. Bestämmelsen i fråga komme även att verka främjande på försäljning av jord för industriella ändamål och öka jordspekulationen. Slutligen bör påpekas, att, sedan dessa erinringar blivit inom utskottet framförda, utskottet trots sig kunna förbättra Kungl. Maj:ts förslag i förevarande punkt genom att utbyta orden 'kan äga' mot 'äger' samt överflytta den närmare bestämningen av anledningen till förekomsten av det särskilda 'tomt- och industrivärdet' till anvisningarna. Det synes oss emellertid som om någon reell ändring därigenom icke är åvägabragt. Taxeringsmyndigheten måste, även om utskottets förslag upphöjes till lag, åsätta jordbruksfastigheter förhöjda taxeringsvärden, därest fastigheterna eller delar av dem kunna tillgodogöras för bostadsbyggnader, industriella anläggningar och dylikt och spekulanter med sådana syften finnas, oaktat att ägarna icke hava för avsikt att sälja jorden för sådana ändamål.

Det s. k. parkvärde, som enligt Kungl. Maj:ts och utskottets förslag skall kunna åsättas 'annan fastighet' anse vi böra och kunna utan olägenhet utgå.

Med anledning av vad sålunda anförts anse vi att förevarande paragraf bör hava följande lydelse:

8 §.

Vid taxering av fast egendom skola, i den mån förhållandena därtill föranleda, följande särskilda värden, vilka tillsammans utgöra fastighetens taxeringsvärde, redovisas, nämligen:

för jordbruksfastighet:

a) jordbruksvärde, varmed förstås fastighetens värde för jordbruk med binäringar ävensom värdet av skogsmark, betesvärde däri inräknat, och övrigt till fastigheten hörande mark; och

b) skogsvärde, varmed förstås värdet av växande skog;
för annan fastighet:

a) markvärde eller värdet av marken med bortseende från därå befintliga byggnader; och

b) byggnadsvärde eller värdet av byggnader å fastigheten.»;

vid anvisningarna till 6 §:

av herrar Wohlin, Åhlmans Olof Olsson, Jonsson i Hökhult och Olsson i Kullenbergstorp,

vilka med hänvisning till vad de anfört i reservation vid 6 § ansett att ifrågavarande anvisningar bort i utskottets förslag hava följande lydelse:

»Vid 6 §.

Med fastighets värde enligt denna paragraf förstås det belopp, som en förständig köpare kan antagas vilja betala för fastigheten, om den tänkes såld inom den kundkrets, som för en dylik egendom kan antagas vara att påräkna, och köpt för ett med hänsyn till fastighetens beskaffenhet lämpligt utnyttjande. Dock skall, där detta saluvärde finnes väsentligen avvika från fastighetens värde efter dess förhandenvarande och för framtiden beräkneliga avkastningsförmåga, hänsyn jämväl tagas till sistberörda avkastningsvärde.

Härav följer, att köpeskillning, som under senare tid faktiskt betalats för en viss fastighet, icke får utan vidare anses som ett exakt uttryck för värdet efter ortens pris. Frånsett det att köpeskillningen kan hava påverkats av särskilda förhållanden såsom släktskap, affektionsvärde och dylikt, kan densamma vara ett topppris eller ett bottenpris, som ingalunda motsvarar det allmänna saluvärdet. Sådant kan föranledas av vid tiden för försäljningen rådande abnorma konjunkturer å fastighetsmarknaden, av särskilt tvingande skäl till försäljning eller köp vid en viss tidpunkt, av ett obetänksamt ingånget avtal m. m. dylikt. Värdet efter ortens pris är sålunda att förstå såsom ett normalt värde i handel ochandel, icke såsom beloppet av en i visst fall för en viss fastighet faktiskt betald köpeskillning.

Faktiskt betald köpeskillning kan och bör alltså underkastas undersökning, om den må anses avvika från det normala värdet i handel ochandel: och, där så är fallet, bör taxeringsvärdet därefter lämpas. Taxeringsmyndigheten bör vidare vid taxeringsvärdets åsättande taga hänsyn jämväl till andra förhållanden, som kunna tjäna till ledning vid värdesättningen. I detta hänseende hänvisas taxeringsmyndigheten till de

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 7 saml. 30 häft. (Nr 36.) 7

enhetsvärden, som kunna hava föreslagits i den ordning, som i 4 § förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid allmän fastighetstaxering år 1922 närmare omförmäles, ytterligare till fastighetens värde efter dess förhandenvarande och för framtiden beräkneliga avkastningsförmåga samt till andra kända förhållanden, som kunna tjäna till ledning för frågans bedömande. Taxeringsvärdet bör därefter framgå såsom resultat av ett övervägande av samtliga dessa förhållanden.

Vid värdesättningen skall taxeringsmyndigheten noga beakta, om och i vilken omfattning ökning eller minskning i värdet för viss fastighet i förhållande till andra fastigheter i orten bör äga rum till följd av förhållanden, som äro för den fastigheten säregna, såsom

beträffande jordbruksfastighet:

fastighetens storlek och läge samt mer eller mindre goda eller dåliga avsättnings- och användningsförhållanden;

ägornas inbördes läge och därav föranledda mer än vanligt goda eller svåra brukningsförhållanden;

åbyggnadernas beskaffenhet, om de skilja sig från i orten vanligt medelbestånd;

särskilda naturtillgångar eller förmåner, som kunna finnas å fastigheten, såsom vattenfall, torvmosse, ej inmutningsbara fyndigheter, jaktmarker, fiskevatten och dylikt, försåvitt samma naturtillgång eller förmån ej är av beskaffenhet att efter ty under 5 § sägs böra särskilt taxeras;

servitut eller annan liknande rättighet till förmån eller last för fastigheten;

med mera sådant;

beträffande annan fastighet:

fastighetens läge med därav följande större eller mindre möjligheter i fråga om dess utnyttjande, exempelvis för tomt i stad: om inskränkningar gälla i rätten till dess bebyggande, om den ligger i stadens affärscentrum eller i yttre område, om den ligger vid huvudgata eller bigata, om den är hörntomt eller mellantomt o. s. v.; för industrifastighet, upplagsplats, stenbrott, grustäkt och dylikt: om den äger bättre eller sämre tillgång till erforderliga kommunikationer o. s. v.

markens naturliga beskaffenhet och därav följande större eller mindre lämplighet för ett förmånligt tillgodogörande, exempelvis om tomtmark företer synnerligen goda eller dåliga grundläggningsförhållanden, om stenbrott, grustäkt och dylikt för sitt utnyttjande erbjuder större eller mindre av naturförhållandena förorsakade svårigheter o. s. v.;

servitut eller annan liknande rättighet till förmån eller last för fastigheten;

med mera sådant.

Om två eller flera fastigheter vilka äro belägna i skilda kommuner därest de hade varit belägna i samma kommun skulle hava utgjort gemensam taxeringsenhet, bör taxeringen verkställas, som om detta varit förhållandet och det skolat angivas, huru stor del av taxeringsvärdet som belöpt å vad som faller inom varje särskild kommun.

Vad nu sagts om fastighets uppskattning efter allmänna saluvärdet gäller icke *skogsmark* och *därå växande skog*. Dessa skola upptagas till de värden, de kunna anses äga vid ett efter rationella grunder bedrivit skogsbruk, och skall denna uppskattning ske efter den särskilda instruktion, som finnes dessa anvisningar bilagd. Till skogsmarkens sålunda uppskattade värde lägges i förekommande fall värdet av bete, som ägaren kan jämsides med rationellt skogsbruk tillgodogöra sig å skogsmarken.

Vid uppskattning av frälseränta bör densamma beräknas utgå med det belopp, vartill räntan uppgått enligt nästföregående års markegång; dock att, där räntan i enlighet med 14 § i Kungl. Maj:ts kungörelse den 11 maj 1855 utgår efter medelmarkegångspris, detta senare bör läggas till grund för beräkning av räntans belopp.

Har vid uppskattning av fast egendom hänsyn tagits till förekomsten av andra naturtillgångar än träd och inmutningsbara kol- eller mineralfyndigheter, skall dessas beräknade värde i taxeringslängden antecknas.»;

vid anvisningarna till 8 §:

a) av herrar *Wohlin, Åhlmans Olof Olsson, Jonsson* i Hökhult och *Olsson* i Kullenbergstorp,

vilka med hänvisning till vad de anfört i reservation vid 8 § ansett att ifrågavarande anvisningar bort i utskottets förslag hava följande lydelse:

»Vid 8 §.

I *jordbruksvärde* skola inräknas jordägaren tillhöriga mangårdsbyggnader och driftsbyggnader för jordbruk med binäringar eller skogsbruk. Tillhöra dylika byggnader annan än jordägaren, skall värdet å dem likaledes utföras såsom jordbruksvärde. Till mangårdsbyggnader hänföres bostadsbyggnad för ägare eller brukare med tillhörande s. k. ekonomibyggnader ävensom byggnader, uppförda för ägares eller brukares bekvämlighet och trevnad, såsom lusthus, bad- och båthus, stall för lyxhästar, jaktstuga och dylikt. Till driftsbyggnader räknas dels byggnader för personal, som är eller varit anställd i och för jordbruket

med binäringar eller skogsbruket, såsom förvaltar- eller inspektorsbyggnad, drängstuga, statare- eller statorpsbyggnader, bostad för skogvaktare och annan skogspersonal, dels ock för själva driften avsedda byggnader, såsom stall, ladugård, ladu- och logbyggnader, smedja och dylikt, ävensom byggnader avsedda för sådan verksamhet, som är att hänföra till jordbrukets binäringar.

På sätt instruksjonen för uppskattning av skogsmark och växande skog utvisar, skall vid bestämmande av skogsmarkens värde hänsyn ej tagas till värdet å impediment eller annan till skogsbörd ej duglig mark. Eventuellt värde å dylik mark skall alltså beräknas vid värdesättningen av den till fastigheten hörande mark, som ej värdesättes såsom skogsmark.

Vid uppskattning av *markvärde å annan fastighet* har taxeringsmyndigheten att taga hänsyn till de ovan i anvisningarna vid 6 § angivna förhållanden; och bör jämväl beaktas det material, som återfinnes i längden över den uppskattning av mark i och för framdeles skeende taxering till jordvärde- eller jordräntestegringskatt, som ägt rum på grund av förordningen den 28 maj 1920.

Är å annan fastighet mark och byggnad i samme ägares hand, skall *byggnadsvärdet* utföras med det belopp, som utgör skillnaden mellan fastighetens värde i dess helhet och markvärdet.

Det bör alltid tillses, att summan av de särskilda värden, som vid taxeringen åsätts, kommer att motsvara värdet för fastigheten i dess helhet enligt 6 §. »;

b) av herrar *K. A. Nilsson* och *Olsson* i Ramsta,

vilka yrkat, att i det stycke, som börjar med »Tomt- och industrivärde utgör», uttrycket »att den kan tillgodogöras» måtte utbytas mot »att den tillgodogöres»;

c) av herr *Heyman*,

vilken anför:

»Visserligen skall jämlikt 6 § fastigheten först taxeras i sin helhet och sedermera enligt 8 § redovisas i delvärden, men i praktiken kommer det säkerligen att tillgå så, att totalvärdet utföres på grundval av summan av delvärdena.

Utskottets formulering i denna del innebär sålunda praktiskt taget, att markområde kommer att åsättas tomt- eller industrivärde, så snart samma *kan* tillgodogöras för sådant ändamål. — Det bör emellertid erinras om, att jordägaren i många fall genom bruksförhållanden

eller eljest icke utan stor ekonomisk förlust kan avsöndra vissa delar av fastigheten för tomt- eller industriellt ändamål utan fortfarande måste bruka dem för jordbruksändamål. — Jag anser därför, att utslagsgivande för huruvida ett markområde skall åsättas tomt- eller industrivärde icke bör vara den omständigheten, att området *kan* tillgodogöras för ändamålet i fråga, utan att det *fördelaktigare kan* tillgodogöras för tomt- eller industriellt ändamål än att fortfarande användas för jordbruksändamål.

Jag föreslår därför, att i det stycke vid anvisningarna i 8 §, som börjar med 'Tomt- och industrivärde utgör', uttrycket 'att den kan tillgodogöras' utbytes mot 'att den uppenbarligen fördelaktigare kan tillgodogöras' etc.»;

vid instruktion för värdesättning å skogsmark och växande skog:

av herr *Olsson* i Ramsta,

vilken hemställt, att orden: »som för liknande sortiment under de senaste åtta åren i genomsnitt varit å orten gällande» utbytas mot: »som för liknande sortiment under de senaste tio åren i genomsnitt varit å orten gällande»;

beträffande motiveringen:

av herrar *Wohlin*, *Jonsson* i Hökhult och *Olsson* i Kullenbergstorp, vilka anfört:

»Då vi haft att inom utskottet taga ståndpunkt till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 214 med förslag till förordning om allmän fastighetstaxering år 1922 hava vi väl, ehuru icke sakkunniga på det skogsvetenskapliga området, trott oss finna de till grund för den nya taxeringen av skogsmark och växande skog lagda principerna i stort sett teoretiskt riktiga utan att vi därmed hava tagit någon som helst ståndpunkt till frågan om den ändamålsenligaste formen för beskattning av skogsmark och växande skog i framtiden.

Vi hava emellertid å andra sidan icke kunnat värja oss för uppfattningen, att betydande praktiska svårigheter skola uppstå, när denna ganska invecklade taxeringsmetod skall tillämpas redan nästkommande år. Det provtaxeringsmaterial, som av de sakkunniga förebragts, är ganska ofullständigt, och lyckligast hade varit om detsamma hade kunnat utökas. Svårigheter synas oss även komma att möta mot att redan

till den 1 september innevarande år erhålla sådana medelprisberäkningar å trävirke som enligt förslaget skola tillhandahållas genom Kungl. Domänstyrelsen, i synnerhet om dessa priser skola bliva verkligt representativa för de olika orterna inom landet. Likaledes förefaller det oss osannolikt, att särskilt de mindre skogsägarna inom landet skola bliva i stånd att lämna de begärda uppgifterna rörande arealerna av produktiv skogsmark i sådant skick, att dessa uppgifter få erforderligt värde för taxeringarna, och taxeringsmyndigheternas möjligheter att komplettera och rätta de lämnade arealuppgifterna synas oss ävenledes för närvarande begränsade. Slutligen äro vi icke säkra på, att kompetenta krafter i erforderligt antal skola vara tillgängliga för att biträda vid de nya taxeringarna av skogsmarken och skogen. Med hänsyn till dessa olika förhållanden hava vi varit starkt betänkta på att inom utskottet yrka på den här föreslagna fastighetstaxeringens uppskjutande till år 1923. Då vi, vid frågans slutliga avgörande, avstått från att göra ett sådant yrkande, har detta berott på att den på detta speciella område sakkunnige fackman, som av Kungl. Maj:t tillkallats för frågans utredning och som av utskottets presidium kallats att såsom sakkunnig närvara vid ärendets behandling inom utskottet för sin del förklarar, att en taxering enligt de föreslagna grunderna låter sig på ett tillfredsställande sätt genomföra redan nästkommande år. I specialfrågor av föreliggande beskaffenhet måste man i större utsträckning än eljest grunda sitt omdöme på fackmännens mening.»